

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istoletni, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 20, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Žalostna bilanca

Skoraj neopaženo je minul prvi jubilej dične KDK in če se ne bi spomnil g. Svetozar Pribičević v svoji redni dnevi in vedno bolj nezanimivi izjavi, bi zagrebški listi niti drugi dan ne omenili znamenitega jubileja. Značilno pa je tudi to, da niti g. Pribičević ne omenja dela in uspehov KDK, temveč samo o njenem postanku, da bi mogel nagajiv nasprotnik pripomniti, da je bil nastanek KDK tudi njen edini efekt.

In če gledamo bilanco enoletnega dela KDK, moramo tudi pri najbolj dobrohotni sodbi reči, da je KDK po enem letu kričanja ravno tam, kjer je bila ob svojem nastanku. Po priznanju samega g. Pribičevića je bil vendar namen KDK ustanovitve združene demokracije, ki bi s svojimi 170 poslanci morala dobiti vlogo v svoje roke. Ta namera pa se je docela izjalovila in tako zemljoradniki ko davidovičevci so danes mnogo bolj daleč stran od KDK ko pa pred letom dni.

Krivo za to oddaljitve pa nosi samo KDK, ali bolje rečeno njeni neprevdarni voditelji. Zakaj davidovičevci ko zemljoradniki so opetovano izjavili, da so pripravljeno iti skupaj s strankami KDK, toda vedno so voditelji KDK odgovarjali na njih ponudbe na način, da je bilo vsako sodelovanje nemogoče.

V tem pa je ravno jedro in bistvo vseh neuspehov KDK. Njeni voditelji niso poznali nobenega drugega dela, nobene druge naloge, ko da so z vedno večjo vehemenco poudarjali nasprotja. Čim bolj napeta je bila situacija, čim bolj so bile razpaljene strasti, tem bolj so bili voditelji KDK zadovoljni s svojim delom. Nikjer ni v vseh njihovih govorih in v vseh njihovih akcijah opaziti niti sledu sinteze, vedno so bili samo negativni razdirači. Ko so ustanavljali KDK, so še slovesno izjavljali, da se bodo borili čisto v okviru ustavnih predpisov, danes pa smatrajo za pozitivno delo, če proglasio, da ne priznavajo državnih obveznosti in da nočejo nič vedeti niti o skupni diplomaciji niti o skupni vojski. Daleč preko cilja so že zašli in še bi hoteli dalje zabresti. Da pa je slika popolna, govori ob obletnici KDK njen prvi voditelj, da bodo hrvatski kmetje mesto švedskih vžigalic uporabljali kresilne kamne. Kakor da bi bilo treba s tem srednjeveškim orodjem še posebej poudariti reakcionarni efekt taktike KDK. Kajti edina posledica vsega nastopanja KDK je, da smo v notranje-politični situaciji tam, kjer smo bili leta 1925, in da je zastal naš notranje-političen razvoj.

Najbolj žalostno pa je to, da KDK niti po enem letu svojega obstanka ni mogla formulirati svojega programa. Nihče v državi še do danes nič gotovega ne ve, kaj prav za prav KDK konkretno zahteva in tudi pri najboljši volji ne more nihče povedati, s čim bi bilo KDK ustrezno. Kakor so bile fraze pred enim letom edina vsebina programa KDK, tako je tudi po njenem prvem jubileju. KDK je še nadalje politična grupacija brez programa. To pa je tudi najbolj žalostna konstatacija za KDK in to je tudi glavni vzrok, da je mogoče govoriti le o vseskozi negativni bilanci KDK.

Mesto da bi voditelji KDK podkrepili svoj boj za enakopravnost s stvarnimi argumenti, mesto da bi s pametno propagando pridobili za svoje stališče tudi nasprotnike, so ubili s hujskanjem in dostikrat celo s psovskami tudi zadnje simpatije, da so ostali čisto osamljeni. Prišli so tako v zagato, iz katere ne vedo nobenega izhoda in nad vse značilno je, da se vrši obletnica KDK v znaku Savčičeve akcije in Grisogonovega nastopa proti diktatu Vlačke ulice. Treba omeniti le še ljubljanski sestanek desničarjev od SDS in slika je popolna o zadregi, v kateri praznuje KDK svoj prvi jubilej.

Tako vseskozi žalostna je prva bilanca KDK, da se ni čuditi, če je ne navaja noben list od KDK. Bati se pa je, da bo drugo leto bilanca KDK še mnogo bolj žalostna, ker že sedaj govore voditelji KDK, da bodo v bodoče še bolj ekstremni, da bodo še bolj zašli v skrajnosti in da jih torej dosedanje žalostne izkušnje še niso izučile. Še vedno mislijo zidati na pesek tuje pomoči, ki bi jo dobili iz krize vsega gospodarstva v državi, še vedno mislijo, da je prvo politično delo pridobivati si ljudsko zaupanje s hujskajočimi govorji. Nočejo spoznati, da je dobra politika gradilna, ki odpravlja nesoglasja in ki dobi s tem moč za ustvarjanje delo. Sredi težke gospodarske krize mislijo voditelji KDK na rešitev od fraz.

Odpis davkov radi uim

a Belgrad, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne je imel finančni odbor sejo. Na dnevnem redu je bilo: 1. izvolitev odseka za prošnje in pritožbe, 2. uredbe o odpisu davkov za slučaj elementarnih nezd, 3. uredba o selitvenih stroških uradnikov. Po prečitani zapisnika je odbor takoj izvolil odsek za prošnje in pritožbe. Od Jugoslovanskega kluba je v tem odboru poslanec Pušenjak.

K uredbi o odpisu davkov je govoril prvi državni podtajnik v finančnem ministrstvu dr. Letica, ki je podal obširno poročilo. Izvajal je: V zakonu o neposrednih davkih je določeno v čl. 11. in 12., kdaj se mora odpisati davek na zemljišča. Uredba predvideva dvoje vrst nesreč, ki prihajajo v poštev pri odpisu davkov. V prvo vrsto, ki jo urejuje ta naredba, spadajo nesreče, ki imajo za posledico uničenje posevkov. Druga vrsta se nanaša na nesreče, ki zadevajo ne samo posevke, marveč uničijo tudi zemljišča.

Uredba določa, da se odpisejo davki le v slučajih, kjer je ugotovljeno, da je uničenega najmanj ena četrtina plodu.

Med elementarne nesreče se prištevajo ogenj, voda, toča, poljske miši in kužne bolezni bilk. V kolikor je upoštevati tudi razne druge nezd, ki jih v zakonu ni mogoče navesti podrobno, odloča ocenjevalna komisija od slučaja do slučaja.

Odpis davkov pa se priznava le v slučaju, če dotični posestnik nesreče ni zakrivil z lastno malomarnostjo, kakor na primer z opuščanjem škropljenja vinogradov proti peronospori itd.

Uredba vsebuje podrobne določbe glede postopanja v slučaju nesreč. Ocenjevanje škode vrši posebna komisija, v kateri so zastopniki davčnega urada, sreskega poglavarstva in pristojnega oblastnega odbora.

Uredba je mnogo boljša in liberalnejša, kot dosedanj predpisi.

Zemljoradnik Vujić je zahteval zakon, ne pa uredbe, kar je izzvalo kratko debato. Finančni odbor je sprejel uredbo z malimi stilističnimi spremembami. Vsi člani, 28 po številu, so glasovali za.

Do tretje točke dnevnega reda ni prišlo. Prihodnja seja bo jutri ob štirih.

Od dobre volje Zagreba zavisi

a Belgrad, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj dopoldne ob 10. sta se sestala predsednik vlade g. dr. Korošec in g. Savčič. Predsednik vlade je g. Savčiču pismeno obrazložil mišljenje četverne koalicije o sporazumu z g. Savčičem in o podlagi, na kateri bi četverna koalicija pristala na to, da se sporazum izvrši.

O tem sestanku je izdan komunike: »Danes ob 10. sta se sestala v predsedništvu vlade g. dr. Korošec in g. Savčič. V imenu četverne koalicije je g. dr. Korošec sporočil g. Savčiču, da so vse štiri stranke v četvorni koaliciji za vsak sporazum, ki ima za cilj okrepitev naše države. Savčič je pooblaščen, da po svoji pre-

udarnosti porabi to sporočilo in razgovore, ki jih je imel s posameznimi šefi koaliranih strank.«

Savčič je končal prvo etapo, ki naj doveče do sporazuma s KDK. Četvorna koalicija je popolnoma jasno pokazala svojo dobro voljo. Če bo Savčič, ki se bo podal po opravih v Zagreb, kjer se bo razgovarjal s svojimi prijatelji tudi o političnih vprašanjih in o odgovoru četverne koalicije, našel razumevanje za svojo politiko, bo takšna Savčičeva akcija dovedla do uspeha. Vsekakor se pričakuje, da bo Savčič s svojimi posvetovanji in poizvedovanji nadaljeval.

Za sporazum med JMO in NRS

a Belgrad, 12. nov. (Tel. »Slov.«) V predsedništvu vlade se je vršila konferenca med gg. Vukičevićem, dr. Korošcem in Spahom. Konferenca je trajala dalje časa. Razgovarjali so se o županskih volitvah v Bosni in Hercegovini.

Zakon o imenih

a Belgrad, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Odsek zakonodajnega odbora za imena je imel danes popoldne ob 5. sejo. Predsedoval je Kosta Timotijević. Razpravljali so o zakonu o osebnih imenih. Prisostvoval je seji tudi referent ministrstva Pirkmajer. Zakon je predložil notranji minister g. dr. Korošec že maja meseca. Zakon je bil sprejet v načelu in podrobnostih. Debata je bila mirna in pa stvarna.

Po nedeljskih shodih KDK

a Zagreb, 12. novembra. (Tel. »Slov.«) Včerajšnja skupina SDS v Gospiću in sestanek HSS sta najboljši dokaz, da je kljub zagotavljanju časopisja veliko nasprotje med posameznimi člani KDK in da zelo različno gledajo na politične zadeve. Mačković in Pribičević govorijo so bili navadne izjave in napadi. Predavčev splitski govor je bil v duhu njegovega govora pri Sv. Ivanu v Zelini. Ponovno je naglasil, da ni govora o tem, da bi hrvatski poslanci prišli v Belgrad na dogovor, da se proglasi svobodna Hrvatska. Iz Predavčevega govora je značilno, da je naglasil, da morajo občinske volitve v Splitu dokazati značaj Splita, ker imajo volitve eminentno političen značaj. Kdor si prizadeva, da bi splitske občinske volitve pokazale sporazumski značaj, ta je za Predavca osel.

In vendar jim je četvorna koalicija s svojim odgovorom g. Savčiču dala lepo priliko, da pridejo iz zagate na dobro pot. Če bodo šefi KDK znali dano priliko izkoristiti ter svoje zahteve omejiti tako, da ne bo trpel škode interes ustave, potem smejo biti prepričani, da bo prihodnja bilanca KDK bolj vesela, ker bo pozitivna. V nasprotnem slučaju pa je neizogiben polom in prihodnja bilanca KDK ne bo samo žalostna, temveč naravnost obupno klavrna. Gospodje, kakor hočete!

Veliko mednarodno posojilo le odloženo

a London, 12. nov. (Tel. »Slov.«) »Financial News« pišejo, da jugoslovanska vlada z najetjem švedskega posojila še ni opustila misli velikega mednarodnega posojila, ker švedsko posojilo ne bo zadostovalo za vse jugoslovanske potrebe. Pri švedskem posojilu se bo zadostilo najnujnejšim potrebam. Pogajanja za veliko posojilo pa se morajo odložiti do tedaj, dokler ne bodo pogoji za posojilo ugodnejši.

V Splitu ne bo skupe liste KDK

a Zagreb, 12. novembra. (Tel. »Slov.«) Vsi poskusi radičevcev, da bi v Splitu prišlo do skupnih list, so se ponesrečili. Vprašanje sodelovanja radičevcev in SDS v prihodnjem občinskem svetu se bo uredilo šele po volitvah. Misli se, da je SDS to sklenila radi tega, ker ji je na tem, da bi sodelovala s Tartagliu, ki bo najbrž dobil toliko mandatov, da bi s SDS in še katero drugo skupino mogel sestaviti delovno večino.

Zagreb proti radičevskemu izkoriščanju

a Zagreb, 12. nov. (Tel. »Slov.«) V zagrebških gospodarskih krogih vlada veliko ogorčenje proti oblastnemu proračunu, ki je večino davčnih bremen naložil Zagrebčanom. Posebno je ogorčenje proti davku na nove zgradbe, čeprav sta mesto in država oprostita take hiše davka, da se poveča gradbeno podjetje. Ostro se kritizira, da se obdavčujejo stanovanja, ki so ostala prazna, ker se čisto pri najboljši volji stanovanja ne morejo oddati. V federalističnih krogih pa se naglašja, da se hoče s tem proračunom Zagreb v korist oblasti uničiti.

Heinzlovo gospodarstvo v najlepšem redu

a Zagreb, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Komisija, ki je bila določena za pregled občinskih knjig, je svoje delo izvršila in poslala poročilo velikemu županu. Nato se bo poslalo poročilo notranjemu ministru, ki bo v najkrajšem času razpisal županske volitve, ker so se knjige, kakor se zagotavlja, našle v najlepšem redu. Volitve bi se imele vršiti 19. novembra.

Interview s kraljem Aleksandrom

Pariški »Matin« objavlja intervju svojega glavnega urednika z našim kraljem Aleksandrom. Clankar imenuje našega kralja junaškega, herojskega kralja in piše:

»So ljudje, pri katerih je borba naraven element. Jugoslovanski kralj Aleksander je gotovo eden od teh ljudi. Šest let je vodil svoje čete v borbi in lahko se reče, da je njegovo življenje kot Suverena ravno tako burno v času miru, kakoršno je bil njegovo življenje v času, ko je bil glavni poveljnik v vojni. Najtežji politični problemi, ki jih ne bi mogli rešiti niti najbolj opreznih suvereni, so za mladega Vladarja vsakdanje stvari. S svojim prestižem in s svojim poštenjem, s svojo razsodnostjo in s svojim patriotizmom, je On vedno prišel do uspeha.

Vendar to življenje večnih nemirov ne škoduje Kralju, kajti našel sem ga včeraj v Njegovem salonu pariškega hotela bolj svežega in živahnjega kot letos junija. Njegovi zdravniki so mu čestitali, da si je tako srečno popravil svoje zdravje in On se vrne čez par dni v Belgrad, da tam nadaljuje z izvrševanjem napornih kraljevskih poslov. Naprosil sem kralja, da mi pove svoje utise iz onih težkih dni.

»Vojna je za nas končala v stopnjah«, mi je dejal kralj. »Ze 27. septembra je Bolgarija prosila za premirje. Avstriji so se še nekaj dni borili, Nemci pa do poslednje ure. Spominjam se prve prijetne vesti. Vračal sem se z inspekcije pred Velesom in vstavil sem se pri skupini francoskih in srbskih avijatikov. Ni preteklo mnogo, ko so dobili po brezžičnem aparatu vesti o velikem dogodku, ki nam je napovedoval končno zmago.

Pa vendar še ni bilo končano naše trpljenje. Ze takoj prihodnji dan smo pri napredovanju naleteli na dobro organizirane avstrijsko-nemške čete in izdržati smo morali težke borbe. V Skoplju so Bolgari »potežili« orožje v smislu pogojev našega odličnega poveljnika Franchét d'Esperey-a, njihovi zavezniki pa so nadaljevali ogorčeno borbo. Pred Nišem, ki je že za nemško vojsko predstavljal najvažnejše prometno središče, so preostanki Makenzijskih čet dali močan odpor; malo pozneje, ko so avstrijske in madžarske čete kakor po nekem čudežu se onesvestile na sami obali Donave, je francoska konjenica naletela na nemške čete. In tako smo bili kljub naši radosti prepričani, da še ni padla poslednja beseda, dokler se Nemčija drži.

Bil sem že par dni v Belgradu, ko smo dobili vest o velikem in končnem premirju. Z maršalom d'Espereyem sva izdelala celokupen načrt v našem napredovanju. Morali smo skupno napredovati preko Madžarske in Češkoslovaške vse do Bavarske. Še danes verujem v modrost maršalovih pogledov in mislim, da bi bile mnoge poveljne težkoče odstranjene, če nam ne bi najvišje poveljstvo absolutno prepovedalo izvršitve našega načrta.

Mi smo z ozirom na to ostali z malimi izjemami na srbskem ozemlju. Sicer na takrat ni bil moment, da bi se »žalostili« da se pritožujemo, kajti nastopil je čas ne samo osvobodjenja nego tudi narodnega ujedinenja.

Tako je končala velika slava vzhodne armade.

»Kateri moment je bil po mišljenju Vašega Veličanstva v tej vojni najtežji?«

»Vse borbe, ki jih je v svojo zgodovino kot najslavnije vpisala junaška francoska vojska, so po mojem manj važne od bitke, ki smo jo morali izdržati, da se sklene vspostavitev solunske fronte. Če so k naši zmagi v macedonskih gorah mnogo pripomogle Vaše čete, je istotako pripadala na diplomatskem polju genialna ideja, da se organizira balkanska fronta vašemu velikemu ministru g. Briand.

Po neuspehu na Dardanelah je bil on, ki je z močjo, ki je izven njegove iznajdljivosti, uspel pridobiti zavezniške glavne poveljnike za idejo solunske fronte. Pomislite, koliko težav smo imeli prepričati države, ki so se borile za svoj obstoj na zapadni fronti, da obstoja možno, da se pospeši zmaga, če se nekaj črt z zapadne fronte pošlje na Solun, da bi udarile na slabe točke sovražnika! Lahko bolj kot kdo drugi razumem, koliko neomajne borbe je bilo potrebno g. Briandu, če se spomnim vseh razprav, ki so včasih trajale po več dni in ki sem jih imel z maršalom Robertsonom in ostalimi poveljniki britanske armade. Njihovo prepričanje, utemeljeno na argumentih, ki so na prvi pogled izgledali solidni, je bilo tako čvrsto, da sem često obupoval nad uspehom. Ne mislite, da so končale vse težave, ko smo končali s to borbo. Pri vsaki nesreči na kaki drugi fronti,

pri vsaki izmenjavi čet ali pri pošiljanju pojačani, vedno je pričela ista borba znova na 20 konferencah in v Londonu, i v Parizu i v Rimu. Celo l. 1918 neposredno pred končno zmago, so še bili politiki in vojak, ki niso niti slišali hoteli o solunski fronti.

Lahko rečem — je končal kralj — in to rečem s posebnim navdušenjem, na današnji dan 11. novembra, da mi ne bi premagali sovražne koalicije na vzhodu brez vaših generalov in brez vaših vojakov in da bi brez te prve zmagave vojna trajala mnogo dalje in končno da brez g. Aristida Brianda nikdar ne bi bilo niti solunske fronte niti zmage na Balkanu...

Mladina se spominja Rapalla

Ob osmi obletnici žalostnega dne, ko so nam Italijani v Rapallu diktirali priznanje, da se odpovemo Primorju, Trstu, Gorici ter sto in sto tisočim našim rojakom, sta se včeraj vršili dve veličastni zborovanji, prvo na univerzi in drugo v veliki unijski dvorani, ki sta to vnovič pokazali, da ne bomo pozabili, kaj smo izgubili s Primorjem.

Zborovanje na univerzi.

Ob pol šestih zvečer se je zbrala mladina na univerzi. Zborovanje je vodil predsednik SSLU Šuklje, govorila pa sta akademika Hribovšek in Alujevič. Po zborovanju se je mladina ob ogorčenih vzkljkih proti fašizmu podala v veliki povorki, pred katero so nesli zastave neodrešenih pokrajin, proti Unioni.

Zborovanje v Unioni.

Mladina in ostalo občinstvo je veliko unijsko dvorano popolnoma napolnilo.

Zborovanje je otvoril jurist Iskra, ki je zagotovil, da se bo mladina stalno borila za dosego končnega cilja, in to je: osvoboditev vseh naših neodrešenih rojakov.

V imenu delavstva je govoril g. Juvan. Z mladino se bo za naše narodne pravice borilo ramo ob ramo tudi delavstvo. V Primorju delavstvo najbolj trpi. Tlačil ga nacionalni in socialni pritisk. Nismo prijatelji vojne, hočemo pa, da uživamo v Primorju, na naših tleh polno enakopravnost.

Akademik Vodušek je še izjavil: Ne protestiramo samo proti krivični meji, protestiramo najbolj proti nemoralnemu nasilju, ki ga izvajajo v Primorju nad našimi rojaki. Le kmet in duhovnik sta še ostala tam doli, toda kako dolgo še? Krivice se tam kopičijo, nevarnost pa je, da se bomo privadili nanje in da nas ne bodo več žgale. Dati je treba vse, da se proti nasilju dvignemo v velikem, obupnem silobranu. V boju na življenje in smrt — mo kljub svoji majhnosti strašni in krivic ne bomo prenašali.

Dr. Marušič je naglašal, da z izgubo Trsta in Gorice nismo izgubili samo sto in stotisoče naših ljudi, izgubili smo tudi teritorij, ki je za naš narod, za našo državo življenjskega pomena. Tudi Srbi so praznovali Kosovo in ne zaman, tudi mi praznujemo Rapallo z zavestjo, da bo Primorje nekoč naše. Opozarjal pa je govornik, naj mladina ne daje brez potrebe sovražniku povoda za razna nova nasilja.

Dr. Rožič je podal naslednjo izjavo: »Kot predsedniku »Slovenske Straže« mi je čast podati izjavo, ki ne bo govor, ampak ena misel, ena beseda! Rimski genij je ustvaril in izklesal veliko duševno delo: rimsko pravo! Krščanstvo, ki je dejalo, da je človeška družba velika družina bratov in sester, ki imajo vsi enega Očeta nad oblaki, je posvetilo to pravo in ga še oplemenitilo! Osebnost pravice človeka naj bodo nedotakljive, narodi naj spoštujejo drug drugega kot enakopravne.

Onstran meje sta staro rimsko pravo in krščanska morala poptepnili Italijani imenujejo naš narod »accampamenti senza storia«, to je gruče, mase naroda brez zgodovine, brez zavesti, brez materinega jezika.

V desetih letih vzeti narodu vse šole, izgubiti vse učiteljstvo, gnati vse naše voditelje ali na Liparske otoke ali jih siliti v fašizem, zdaj celo izgnati slovenski katekizem iz šol, to ni rimsko pravo, to ni krščanska morala, to je sekira in palice, kakor jih ima kot simbol fašizem. Mislimo pa in upamo in želimo: da se bodo morali narodi vladati v imenu morale in pravičnosti, ne pa v imenu sekir in palic.

Izjava, kakor tudi izvajanja vseh govornikov so bila sprejeta z burnim odobravanjem ter z ogorčenimi protesti proti Italiji.

Demonstracije na ulici.

Kljub pozivu nekaterih govornikov, naj se mirno razidejo, so zborovalci le vprizorili snoči burne demonstracije, ki so trajale precej dolgo. Policija ni pustila demonstrantom preko Mariiinega trga. Pri tem je prišlo do neprijetnih prizorov. Policija je sprva postopala obzirno do demonstrantov, pozneje, ko so bili vsi pozivi k razsodnosti brezuspešni, pa se je morala poslužiti ostrejših sredstev. Nekemu akademiku je s sabljo oborožen stražnik posnel kožo ob zatilju. Mislil, da je študent huje ranjen, so ga prepeljali do bolnice, kjer so mu lahko rano izprali in ga odpustili. V nadaljnjih demonstracijah so padali celo revolverjski strelci. Nekaj akademikov je bilo aretiranih. Ob devetih je vladal na ljubljanskih ulicah že popoln mir.

Novosadska vremenska napoved. Običajno in hladno. Slab severni veter. V zapadnih krajih bo ponekod vedro. Ponekod morda dež.

Francoska desničarska vlada

Pariz, 12. novembra. (Tel. »Slov.«) Poincaré je včeraj na dan obletnice premirja vendarle sestavil novi kabinet. V kabinetu so: Poincaré ministriški predsednik, Barthou pravosodni minister, Briand zunanji minister, Tardieu notranji minister, Chéron finančni minister, Painlevé ster, Marraud prosvetni minister, Forgeot minister za javna dela, Bonnefous trgovinski minister, Hennessy poljedelski minister, Maginot kolonialni minister, Loucheur delovni minister, Antierou penzijski minister in Eynac minister za zrakoplovstvo.

Poincaré je izjavil, da je hotel svoj kabinet sestaviti vsekakor še na dan obletnice premirja. Radikali v kabinetu niso zastopani, ker so izjavili, da Poincarejeve dosedanje koncesije glede vojaških izdatkov, davčne reforme in nujnega programa niso zadostne. Odklonili so tudi sodelovanje s kakim članom Marinove skupine. Zato ima njegov kabinet po večini obeležje politikov sredine in desnice. K temu je še pripomniti, da je zastopstvo leve v kabinetu po svoji kvaliteti slabše. Sestava levičarskega kabineta, ki so jo nameravali radikali in druge levičarske skupine, je postala nemogoča tudi radi odpo-

vedi socialistov, ki so v nedeljo iz taktičnih vzrokov zopet odklonili svoje sodelovanje v levičarski vladi. Novi kabinet se bo predstavil parlamentu v četrtek. Radikali in socialisti so že danes vložili interpelacije na vladno izjavo. Poincaré ni zopet sprejel finančnega ministrstva, ker bo zelo zaposlen tudi z bodočimi reparacijskimi pogajanj, radi katerih bo večkrat celo odsoten iz Pariza.

Pariz, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Novi Poincarejev kabinet lahko že prvi dan zabeleži prvi uspeh. Borze so pozdravile sestavo kabineta z močno hoso skoro v vseh francoskih vrednotah. Spekulacija je torej z novo vlado zadovoljna. Zdi se pa, da je Poincaré sam manj zadovoljen. Omeniti je, da je ves desničarski tisk danes zvečer navdušenje nekoliko potisnil navzdol. Res se zdi, da so si v taboru nove večine svesti bodočih težav v kabinetu. Celo najbolj optimistični politiki računajo s tem, da ima novi kabinet komaj večino 50 mandatov, kar je zelo malo v primeri z večino, s katero je Poincaré dosedaj razpolagal. Pa tudi ta majhna večina nikakor ni gotova. »Paris Midi« piše, da bo novi kabinet težko preživel prihodnje prve tri mesece. Novi kabinet je danes popoldne imel prvo sejo, da izdela svoj program in vladno izjavo.

Proslava desetletnice premirja

Parizu.

Pariz, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Proslava obletnice premirja se je v državah bivše antante vršila ob veliki udeležbi občinstva, uradnih uradov in zvez bojevnikov. Posebno slovesno se je obletnica praznovala v Parizu, kjer je bila velika parada pri spomeniku neznane vojaka. Ko so tam defilirale zveze vojnih invalidov pred predsednikom republike in pred ministri, se je pripetilo, da neki oddelek vojnih invalidov ni hotel pozdraviti na tribuni nahajajočih se oficelnih zastopnikov. Tudi v Saint Denisu je pri proslavi prišlo do komunističnih demonstracij proti Poincareju in proti vojni.

V Londonu in Washingtonu.

Na proslavi v Londonu so kralj in kraljevi principi v prisotnosti kabineta, voditeljev strank in zastopnikov dominionov položili venec na spomenik padlih vojakov. V Združenih državah so obletnico praznovali povsod z največjo

resnostjo. V Washingtonu je pred svetovno zvezo za mednarodno prijateljstvo imel državni tajnik Kellog nagovor, v katerem je poudarjal, da je najboljša pot, odpraviti vojno kot sredstvo za poravnavo mednarodnih sporov, razširjenje razsodišč na vsa juridična vprašanja. Ameriški listi prinašajo obširne uvodne članke, v katerih naglašajo mirovno politiko evropskih velesil Anglije, Francije in Nemčije. — V Jeruzalemu so sklenili, da se tam postavi spomenik neznanemu židovskemu vojak.

V Varšavi.

Varšava, 12. novembra. (Tel. »Slov.«) Svečanosti desetletnice obstoja poljske neodvisnosti so dosegle včeraj svoj višek s proslavami pred državnim predsednikom Mościckim in s paradno poljske vojske pred feldmaršalom Pilsudskim. Zastopnik francoskega generalnega štaba je pri tej priliki izročil Pilsudskemu častno sabljo iz Napoleoneve zapuščine.

Trgovinska pogodba s ČSR podpisana

Praga, 12. nov. Danes je bila podpisana tu trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Pogodba obsega samo splošni del ter dodatni sporazum o uvoznih dovoljenjih, ki veljajo v Češkoslovaški. Ni pa ničesar v pogodbi glede tarifov.

Vsa naša gospodarska javnost je z velikim interesom pričakovala izid teh pogajanj, saj smo na njih zlasti Slovenci življenjsko zainteresirani. V delegaciji so bili slovenski interesi zastopani po g. Janku Jovanu, poleg sta bila v Pragi kot eksperta tajnik ljubljanske zbornice TOI g. Ivan Mohorič in tajnik Zveze industrijcev, g. dr. Adolf Golia.

Zlasti pozorno se je pričakovalo tarifnih pogajanj, toda do zaključka teh pogajanj ni prišlo. Tako je ostala na eni strani zadovoljna naša industrija, ker se niso znižale uvozne ca-

rine, na drugi strani pa češki agrarci, katerim bi naravno močno konkuriral naš agrarni izvoz. Deloma pa so igrali pri tem vlogo tudi drugi momenti. Zaradi določb največje ugodnosti bi prišle češkoslovaške koncesije v korist še bolj drugim resnejšim konkurentom, isti velja tudi za naše razmere ob znižanju uvoznih carin.

Nadalje moramo omenjati, da se je v naših gospodarskih krogih izrazila želja, da se vrše vendar enkrat pogajanja za sklenitev trg. pogodbe tudi v Belgradu, oz. tudi v drugih prestolnicah naše države. To je za naše gospodarstvo veliko bolj ugodno, ker veliko lažje podpremo in argumentiramo naše zahteve z materialom, ki nam je takoj ali pa v kratkem času na razpolago.

Kdaj se bodo vršila pogajanja tudi o tarifnih postavkah, ni znano. Govori se pa, da že v začetku prihodnjega leta.

V stolni cerkvi v Catanii je bila danes velika maša s prošnjami, da bi se bruhanje Etna končalo. Pred tančico sv. Agate, ki je nekoč rešila Catanio popolnega razrušenja in ki se navadno izpostavlja samo en dan v letu, klečijo neprestano velike množice vernikov.

Rim, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Na današnjem ministrskem svetu je minister za javna dela Turati poročal o katastrofi v Siciliji in o nastali škodi. Navedel je, da je požar uničil 700 hš, da je ostalo brez strehe 5000 ljudi in da je uničenega 1200 ha rodovitnega polja. Na predlog ministra za javna dela je ministrski svet sklenil, da se določi 1 milijon lir za zgraditev stanovanjskih hiš za begunce. Ker je železniška

zveza mogoča samo po ovinku čez Termini, je ministrski svet za to progo določil znatno znižanje prevoznih tarif. Tok lave, ki se premika preko Vallonazzo in že preplaval vas Carrabba, se sedaj pomika bolj počasi. Lava bo potrebovala 15 do 20 dni, da doseže morje.

Zastoj v trgovini radi izbruha.

Milan, 12. nov. (Tel. »Slov.«) V južni Siciliji so se radi prekinjene železniške zveze Catania-Messina nagrmadile velike množine limon in pomaranč, katerih ni mogoče odpraviti. Namerava se ob obali zgraditi zasilno železnico, da se more zopet vzpostaviti promet, kar se smatra za mogoče, ker se lava pomika dalje zelo počasi.

Avstrija prosi avla svo o desetletnico

Dunaj, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Povodom desetletnice obstoja avstrijske republike je imel avstrijski narodni svet slavnostno sejo. Prvi predsednik Miklas je v slavnostnem govoru orisal težke dneve katastrofe, iz katerih je izšla nova Avstrija. Spominjal se je izločitve zastopnikov nemške ljudske stranke iz takratne ustavotvorne narodne skupščine, ki je postala potrebna radi diktiranega miru in priključitve poslanca iz Gradišćanske, ki bo ostala pri Avstriji za vedno. Končno je še naglasil, da ves nemški narod neizogibno spada skupaj. V štetanski cerkvi je kardinal Piffl opravil najslovesnejšo božjo službo, pri kateri so bili prisotni predsednik republike dr. Hainisch, vsa vlada in diplomatski zbor v veliki gali. Prejšnji večer so bila razsvetljena vsa javna poslopja, v operi pa je bila slavnostna predstava. Danes so pri parlamentu odkrile socialnodemokratska stranka, strokovne zveze, zadrage in delavska zbornica spomenik republike, na katerem se nahajajo veliki kipi Viktorja Adlerja, Ferdinanda Hanuschja in Jakoba Reumannja. Tej slovesnosti so prisostvovali razen voditeljev socialistov tudi odlični inozemski člani internacionale. Posebno slovesno se je desetletnica obstoja praznovala v glavnem mestu Gradišćanske Eisenstadtu. Predsednik republike dr. Hainisch je sprejemal danes čestitke članov vlade in diplomatskega zbora.

Nesreča na morju

Newyork, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Potniški parnik »Vestris« (6000 ton), je na potu iz Newyorka v Buenos Aires s 148 potniki in 210 mornarji ponesrečil in se začel potapljati, ko je vozil v višini Hampson Roads. Od tam je pošiljal brezžične klice na pomoč. Iz Združenih držav je pohitelo takoj več torpedovk na pomoč. Prva ladja, ki je dospela na kraj nesreče, pa je bila japonska ladja »Tokio Maru«. Ko je ta ladja dospela, so se potniki ponesrečene ladje večinoma že nahajali v rešilnih čolnih in samo kapitan in majhen del posadke je bil še na brodu. Posrečilo se je rešiti še vso posadko. Ponesrečeni parnik se je potopil.

Bukarest, 12. nov. (Tel. »Slov.«) Današnji ministrski svet je sklenil, da počaka na povratek romunske delegacije iz Berlina in na poročilo o pogajanjih glede nemško-romunskega gospodarskega dogovora in da bo šele potem v tej zadevi dalje sklepal.

Telefonska zveza med Budimpešto in Ameriko. Včeraj popoldne je bila slovesno otvorjena direktna telefonska zveza med Madjarsko in in Ameriko. Ministrski predsednik Bethlen in državni tajnik Kellog sta se več minut razgovarjala v toplem tonu in izrazila upanje, da bo otvoritev madjarsko-ameriškega telefonskega prometa pospeševala zblizanje med obema državama.

Akademiki!

Vsi na zbor v auli univerze ob pol 18.

Akcijski odbor za žalni dan obletnice Rapalla sklicuje danes ob 9 zjutraj sejo delegatov akcijskega odbora v prostorih Jugoslovanske Matice.

Trije koncerti

V petek 9. t. m. sem žal zaradi istočasne premiere v operi zamudil Koncert goslača Ječica v filharm. dvorani. Igral je Corellija, Cuija, Dohnanyja, Bacha, Schuberta, Sarasateja in Kubelika, kakor se čuje, tehnično bravurozno pa z manj globine in z nekimi manj dopustnimi korekturami. — V nedeljo 11. t. m. je dal »Ljubljanski Zvon« pod vodstvom g. Zorka Prelovca mladinski koncert, ki je bil po mladini lepo obiskan. Pesmi so se pred izvedbo vsebinski tolmачile in malčki so uživali in se res zanimali. Hvalevredno je od Zvona, da misli tudi nanje! Peli so Santla, Mirka, Pavčiča, Jobsta, Zeleznika, Adamiča, Premrla in Lajovicja, skoro same novejšje skladbe, večinoma iz »Zborov«, »Nove Muzike« in založb GL Matice. Dvoje Premrlvih solospjevov so peli še iz rokopisa, ki bo kmalu tiskan. G. Betetto je pel pet solospjevov s klavirjem. Snoči pa je »Zvon« priredil večji koncert z deloma istim programom pa s sedmimi dodatki, med temi novo Premrlovo »Cudeži« na Vodnikov tekst, Savinovo Maskerado na Oničev tekst, dve dr. J. Ipavčevi, Pavčičeve intonacijski zelo težke »Bojne rože« za moški zbor.

»Zvon« je, odkar se je zadnjič pokazal, lepo napredoval. Moški zbor je zelo dober in gibek, dinamično mehak in uglajen, (vaj bo treba za intonacijo modernih pesmi morda še nekaj) soprani močni, skupnost učinkovito zveni, interpretacija čustvena. Velik vtis so napravile Zeleznikove domače občutene, stilno zmernejše skladbe, dalje Jobst, Premrlovi iskreni Cudeži, originalna Adamičeva Pred spanjem, Mirkovo ritmično Nevenkolo in Pavčičeva poskočna Lenka. G. Betetto, ki je pel pet solospjevov (klavir g. Svetel in Neffat), je bil burno pozdravljen in je s prepričljivim povdarkom izgrebel bistvo pesni mojstrski. Koncert je bil jako dobro obiskan.

Naznanjamo tužni, da je danes 12. novembra ob pol 8 zvečer nenadoma preminul naš ljubljani sotovariš, gospod župnik

JOSIP KOS

Pogreb bo v sredo ob pol 10 dopoldne. •
Jesenice, 12. novembra 1928.

Duhovščina jeseniška.

V megli

Pod tem naslovom je priobčil zagrebški »Morgenblatt« uvodnik, ki v celoti potrjuje naša odkritja o nastopajoči krizi v KDK in o ljubljanskem sestanku desničarjev v SDS. Tako je isti dan, ko je g. Pribičević skušal zatajiti ta sestanek, zagrebški »Morgenblatt« ta polkus docela onemogočil. Ker je »Morgenblatt« uvodnik zlasti za naše politične razmere poučen, ga objavljamo še mi. Glasi se:

Čudno je, da pelje pot iz Zemuna na Švedsko skozi Ljubljano. Pred nekaj dnevi so namreč časopisi prinesli vest, da je dr. Svetislav Popović, eden najpomembnejših ljudi v KDK, slučajno odpotoval na Švedsko in se tudi le slučajno ustavil v Ljubljani (kjer se je enako le slučajno udeležil seje SDS, dostavek ur.). Zopet enkrat se je pokazalo, da vodijo vse poti skozi Rim. To pot sicer le skozi Ljubljano na Švedsko.

Dr. Svetislav Popović se je v Ljubljani sestal, seveda zopet le slučajno, z dr. Grisogonom, čegar ime se v zadnjem času v javnosti mnogo imenuje. Kakor se sedaj sporoča, sta se tega sestanka udeležila tudi dr. Zerjav in dr. Kramer. Če so pri tem govorili o švedskem posojilu ali o drugih stvareh, ni prodrl v javnost. Vse je zavito v meglo, ki nas zbližuje z Angleži.

Kar pa ni bilo dano javnosti, to je mogel neki naš prijatelj nekoliko odkriti.

Pre dnevi je imela KDK v Celju demonstracijski shod. Za shod so bili določeni kot govorniki dr. Maček, Pribičević, dr. Zerjav in dr. Kramer. Prvi trije so tudi govorili in njih govori so izšli v zagrebških in belgrajskih listih v celoti. V Sloveniji pa so bili ti govori v vodilnih listih KDK takorekoč deloma zaplenjeni.

Tega pa ni storil tudi državni pravdnik, temveč — previdnost šefurednikov »Jutra« in »Slovenskega Naroda«.

Ti govori so bili v uredniških retortah lepo osnaženi in pripravljeni za slovenski okus. Četrti govornik dr. Kramer pa sploh ni prišel v Celje, ker da je bil zadržan vsled proslave desetletnice Češkoslovaške. V resnici pa je bila stvar ta, da so sam. demokratičnim krogom pripadajoči zastopniki gospodarstva, katerih mož je dr. Kramer, že dalj časa nezadovoljni s stališčem SDS v gospodarskih vprašanjih.

Slovenec govori malo. Ni dober govornik, ni noben prijatelj blestečih fraz, najmanj pa so mu všeč razdejavajoče posledice lepih govorov, ki so bili v zadnjem času govorjeni na javnih shodih. Slovenec, pravzaprav vsi prebivalci Slovenije, brez razlike na narodnost, so previdni, delavni ljudje, ki imajo na gospodarskem polju izkušnje in ki morejo pokazati lepe uspehe. Oni vedo, da uničevanje državnega kredita ne zadene samo gospodarstvo, stanje države, temveč vse prebivalstvo. Slovenski gospodarski krogi so v strahu za bodočnost, če bi se stvari še nadalje tako razvijale, kakor so se po 20. juniju. Pozitivnost, realnost odgovarja značaju vsega prebivalstva Slovenije. Temu prebivalstvu ni vseeno, če ima dinar polno zaupanje tujine ali ne, če je neizpodbiten ali pa potegnen v meglenost.

Vse to so v najnovejšem času osebnosti slovenskega gospodarstva naglasile voditeljem SDS in zato se ni hotel in mogel udeležiti celjskega shoda dr. Kramer. Nadaljnja posledica je bil sestanek desničarjev v SDS, oziroma KDK v Ljubljani.

Kakšne bodo posledice tega ljubljanske-

ga sestanka, ni mogoče povedati, na vsak način pa zahtevajo gospodarski oziri države, da pridemo čimprej iz megle. Megla in vlaga prinašata s seboj gnulobo, pri nas pa je žal že preveč gnilega.

Maniu tolažba KDK

V sosedni Romuniji se zdi, da se položaj nagiba v dobro kmetski stranki. Njen vodja Maniu je dobil sestavo vlade.

Naši kadekeči kažejo na te dogodke, kot zgled, katerim mora slediti razvoj tudi pri nas. Pri tem pa pozabljajo, da je med Maniu-ovo stranko in KDK zelo malo sorodnosti. Skupna kmetska firma namreč še prav nič ne pove in nič ne pomeni.

Treba je namreč vedeti, da je Maniu stara homogeni ljudska stranka s tradicijo, organizacijo in programom, KDK pa je zmes in zveza dveh, ki v silo nista znala, ne vedela kam drugam kot drug k drugemu, dasi sta ostala ostra in načelna nasprotnika. Vsled notranje neenotnosti manjka KDK ves polet in udarna sila, ki je za težke boje k odločilnim zmagam predpogoji.

Dalje se moramo spomniti, da je Maniu kot politik čisto nekaj drugega, kot kak Pribičević, Maček ali celo Radič. Maniu se je boril ljuto in dosledno, dolgo in vsestransko.

V vsej ljutosti borbe pa nikdar ni zamudil prilike izjaviti in dokazati, da se odgovornosti ne boji, da jo hoče sprejeti, da je voljan delati. Pri nas pa je KDK imela že dvakrat ministrsko predsedstvo na razpolago, pa se je ustrašila odgovornosti in delu ubežala in se tako kot politična pozitivna sila diskvalificirala.

Romunska kmetska stranka ima danes, ko sprejema vlado, tudi napram državi in prvemu ustanovnemu činitelju čiste roke. Ali bi mogla to reči KDK? Ali ni ob Rothermerovi akciji proti Romuniji kmetska stranka z vso močjo protestirala? Kako naj se ji primerja naša KDK, ki nas toži v Berlinu in Pragi, Rimu in Budimpešti?

Ali ni Maniu klical svoje volivce, ko je bil na tehnični prestži Romunske v Zenevi? In čeprav je bil zunanji minister Titulescu član kabineta, s katerim je bil Maniu v najhujši borbi! Kako naj se ob stran takemu državniku postavijo republikanci iz Siska, defetisti iz Vlaške ulice in zabavljaci iz zagrebških slaščičaren.

In to je bistvena razlika: Maniu je šel za tem, da si osvoji Bukarešto, KDK pa Belgrad bojkotira. Zato je uspeh, kakršnega je dosegel Maniu, za KDK nemogoč.

Ničvreden demanti g. Pribičevića

Našo belgrajsko vest o ljubljanskem sestanku desničarjev od SDS je skušal demantirati g. Pribičević v eni svojih zadnjih klepetavih izjav. Vse mogoče stvari navaža, govori celo o razkolu v SLS, ali tega, kar bi moral demantirati, ne demantira. Da pa njegovim brbljarjam docela vzamemo vsako vrednost, konstatiramo to-le:

G. Pribičević, ki ni bil v Ljubljani na sestanku desničarjev, demantira, da bi se na njem pojavilo nezadovoljstvo proti HSS.

Oni gospodje iz Ljubljane pa, ki so se sestanka udeležili, ne demantirajo Slovenčeve vesti.

Tisti, ki so bili zraven, molče, tisti pa, ki ni bil zraven, ve pa povedati vse. Ali je še treba krepkeje zavrnitve Pribičevićevega klepetavega demantija?

»Je li to prvič, drugič ali tretjič, da se predstavite naborni komisiji?«

»Prvič, gospod.«

Skupaj sta sklepala oba majorja.

»V osi alem je videti še precej krepak, ta močje... Seveda je to le malo verjetno — pa kdo ve? — mogoče bo pa vendar še zrasel... Odpustimo ga torej le začasno.«

Naslednji dan, dne 6. marca, sta Hijacint in njegov tovariš Jean-Baptist bila zaposlena z vezanjem snopov. Oče Macheux ju je prišel ves razburjen iskat na pod. V roki je držal številko »Petit Quotidien«.

»He! Hijacint! Jean-Baptist! Pridita sem pogledat! Hijacint je naslikan v »Petit Quotidien«.

Na vrhu četrtega stolpca druge strani »Petit Quotidien« je stal v resnici članek z naslovom: »Najmanjši rekrut na Francoskem.«

Pod sliko, ki je predstavljala Hijacinta, je bilo zapisano: Trenutno posneto od našega posebnega poročevalca po končanem naboru. Spodaj pa je bilo v nekaj besedah pojasnjeno:

Hijacint Letoche se je predstavil včeraj komisiji v Dijonu. Bil je letos najmanjši rekrut na Francoskem. Meri 1 meter 28. Težak je 38 kil. Ni potrebn posebej poudarjati, da je bil zaenkrat spoznan za nesposobnega.

Drugi dan, dne 7. marca, sta Hijacint in njegov tovariš Jean-Baptist bila zaposlena s krmljenjem živine. Zele razburjen ju je prišel iskat oče Macheux v hlev:

»Tukaj je pismo za te, Hijacint! Prav gotovo, da se v tej uri peča ves svet s teboj, dečko! Kaj neki bi moglo vendar biti? Na kuverti stoji zapisano: Veliki cirkus v Dijonu.«

Hijacint je odpečatil pismo. Z negotovim glasom je bral:

»Gospod! Ravnokar smo zagledali v »Petit Quotidien« Vašo sliko. Radi bi Vam že

Pred preosnovno šolstva

Ljudsko šolstvo v naši državi

Beograd, 10. novembra.

Te dni je prosvetni minister predložil parlamentu svoj načrt ljudskošolskega zakona. Ta zakonski načrt bo vsekakor moral biti v marsikaki točki izpremenjen, če hočemo, da bo dober. — Zanimivo je pa, da je minister k temu svojemu načrtu izdal posebno prilogo: »Statistični podatki o ljudskem šolstvu.« Statistika obsega 29 strani in je precej izčrpna, primeroma še dovolj popolna, le škoda, da obsega podatke le do l. 1926, poznejših pa ne več.

Pregled statistike ljudskih šol od l. 1918 do 1924 po pokrajinah nam kaže, kako so v posameznih pokrajinah v tem razdobju rastle šole, kako se je množilo število učencev in učiteljstva. V celi državi je bilo l. 1918 šol: 5610, učiteljev: 11.064, učencev 658.876. — V šolskem letu 1923-24 pa vidimo že šol 7363, učiteljev 17.216, učencev 882.865. Opažamo, da je po vseh pokrajinah v tem času procentualno najbolj naraslo število učiteljstva. Ta znak kažejo prav se pokrajine v državi. Vendar v tem daleč prekaša ostale pokrajine Slovenija! Tu vidimo v šolskem letu 1918-19 šol 649, učiteljev 2258, učencev 152.022. Nato je število stalno naraslo, tako, da imamo v šolskem letu 1923-24 v Sloveniji šol 819, učiteljev 2983, učencev 155.020.

Isto tendenco, še bolj podčrtano vidimo, če primerjamo statistiko šolskih let 1924-25 in 1925-26.

L. 1924-25 je bilo v celi državi šol 7208, učiteljev 17.576, učencev koncem leta pa 719.875. V l. 1925-26 pa vidimo šol 7316 (v celi državi tedaj le 108 šol več), učiteljev 18.201 (625 več), učencev pa koncem s. leta 682.016. (37.859 manj!)

V slovenskih dveh oblasteh (odslej se statistika vodi po oblasteh) je bilo stanje tako: Ljubljanska oblast l. 1924-25: šol 441, učiteljev 1742, učencev koncem leta 64.342; l. 1925-26: šol 450, učiteljev 1811, učencev koncem leta 65.724. — Mariborska oblast: l. 1924-25 šol 380, učiteljev 1329, učencev koncem leta 61.238; l. 1925-26: šol 433, učiteljev 1510, učencev koncem leta 63.304.

Kako so ljudske šole urejene po posameznih krajih? To je odvisno od zakonov, ki niso povsod enaki: V Bosni, Hercegovini, Vojvodini, Črni gori in Srbiji so šole 4 razredne; v vsak razred hodi otrok eno leto. — Petrazredne so ljudske šole na Hrvatskem, v Slavoniji, Sremu in Medjimurju. Prve tri razrede obiskujejo otroci po eno leto, 4. razred 2 leti. Po 5. razredu pohaja otrok — ponavljalnice, ki traja 3 leta, ob nedeljah in praznikih ter ob četrtkih. — Šestrazredne so šole v Dalmaciji in v ljubljanski oblasti (bivši Kranjski). — Osemrazredne pa so šole v mariborski oblasti (bivši Štajerski).

Po številu prebivalstva prihaja ena šola v oblasti Travnik na 3954 prebivalcev, Bihač na 3678, Tuzla na 3358, Maribor na 1441, Ljubljana na 1194, Dubrovnik pa celo le na 726 prebivalcev.

Kakšne so ljudske šole? V celi državi je po mestih 788 ljudskih šol, podeželskih 6528; državnih 7211, verskih 45, zasebnih 60; moških 299, ženskih 207, mešanih 6810. Učni jezik: državni ima 6819 šol, nemški učni jezik

171 šol, madžarski 269 šol, rumunski 31, češki 19, slovaški 5, italijanski 2. — V ljubljanski oblasti je po mestih 32 šol, po deželi 418, državna 442, verskih nič, zasebnih 8; moških 18, ženskih 19, mešanih 413. S slovenskim učnim jezikom jih je 440, z nemškim 10. V mariborski oblasti so v mestih 103 šole, na deželi 330, državnih 428, verska 1 (Slovenska Krajina), zasebne 4; moških 14, ženskih 14, mešanih 405. S slovenskim učnim jezikom 402, z nemškim 14, z madžarskim 17.

Število učencev z ozirom na število prebivalcev. Največ učencev kaže ljubljanska oblast. Na 1000 prebivalcev pride tu 123 učencev (vsaka 8 oseba je ljudskošolski učenec). Za Ljubljano pride mariborska oblast s 109 učenci na 1000 prebivalcev (vsaka 9 oseba); najmanj učencev je v oblasti Travnik: 24 na 1000 (vsaka 42 oseba učenec). V celi državi pride na vsakih 1000 prebivalcev 57 učencev.

Po narodnosti je učencev v celi državi: Jugoslovanov 588.519, drugih Slovanov 12.799, Nemcev 32.069, Madžarov 28.424, Rumunov 1410, Turkov 12.925, Židov 2049, ostalih 3821. — V ljubljanski oblasti je Jugoslovanov 64.247, ostalih Slovanov 32, Nemcev 1432, Madžarov 2, ostalih 11. — V mariborski oblasti: Jugoslovanov 60.850, ostalih Slovanov 37, Nemcev 1102, Madžarov 1308, ostalih 9.

Po veri je v celi državi največ rimskokatoliških učencev, namreč 337.791 (495 pro mille); pravoslavni jih je 287.821 (420 pro mille); muslimanov 31.087 (46 pro mille), evangeličanov 13.167, grško-katoliških (unijatov) 5252, židov 3362, protestantov 76, ostalih 3160. — V ljubljanski oblasti je r. katoličanov 62.034, pravoslavni 3599, grško katoliški 49, protestantov 14, evangeličanov 23, židov 3, ostala 2. — V mariborski oblasti: katoličanov 57.505, pravoslavni 3329, unijati 3, protestantov 15, evangeličanov 2388, židov 51, ostalih 15.

Število učiteljstva je največje v ljubljanski oblasti (1811); potem v mariborski (1510), najmanj v oblasti Bihač (117). — Največ učencev na enega učitelja pride v oblasti Zagreb (57 učencev na enega učitelja), najmanj pa v Črni gori (29 učencev na enega učitelja). V ljubljanski oblasti pride 37 učencev na enega učitelja, v mariborski pa 45.

Učitelji po narodnosti: V celi državi je učiteljev Jugoslovanov 16.384, ostalih Slovanov 416, Nemcev 584, Madžarov 495, Rumunov 35, Turki 204, židov 27, ostalih 43.

Učitelji po veri: Največ učiteljev v celi državi je r. katoličanov (8812), pravoslavni 8531, muslimanov 469, evangeličanov 185. — V ljubljanski oblasti je 1807 katoličanov in 4 pravoslavni; v mariborski je 1480 r. katoličanov, 9 pravoslavni, 1 unijat, 19 evangeličanov.

To bi bile v glavnem važnejše številke iz te statistike, ki pa, kakor sama tudi ni popolna, vsled tega tudi ne čisto točna. Vendar je v glavnih obrisih resnična in zelo poučna slika našega ljudskega šolstva.

Predlog zakona o narodnih šolah

I.

Ni prvi ta predlog, o katerem ima razpravljati zakonodajni odbor narodne skupščine: ko je bil Pribičević minister prosvete, se je bil že prav oster boj v odseku za njegov

Max in Alex Fischer:

Najmanjši rekrut na Francoskem

Kadar je nagovarjal oče Macheux mladšega izmed svojih dveh hlapcev, mu ni nikdar rekli: »Stori to, Hijacinte ali »Stori ono, Hijacinte, ampak vedno mu je dejal: »Naredi to, pedenj-možek« ali »Napravi ono, pedenj-možek...«

Hijacint Letoche je resnično zaslužil ta naziv. Ko je bil dosegel svoje trinajsto leto, ga je njegova mati zmerila. V tej dobi je imel natanko 1 meter 24 centimetrov. Od takrat ni vidno rasel.

Leta 1905 je bil star ena in dvajset let. Bil je pozvan, da se javi dne 5. marca naborni komisiji. Saljivo je vskliknil prvi major, ki ga je preiskal:

»Vi pač ne veste, dragi prijatelj, da je že lep čas od tega, da ne jemljemo več otrok k vojaštvu!«

Nič manj duhovito se ni izrazil drugi major, ki se je obrnil k nabornemu naredniku; flegmatično je izjavil:

»Narednik, rekvirirajte vendar kje kako povečalo steklo, prosim Vas! Zdi se mi, da stoji nekdo pred menoj. Pa ne vem gotovo.« Skupaj sta nato vprašala oba majorja Hijacinta:

»Kakšen poklic pa imate, mali naš prijatelj?«

»I no, nekakšen hlapec sem.«

»Hlapec ste! Za kaj Vas pa uporabljajo? Da nosite jajca — drugo za drugim... Kadar ravno kokoši kaj znesejo? Vi se pač ne morete pečati s težjim opravilom.«

»Zakaj pa ne! Nikar ne mislite, da me rede iz usmiljenja. Sem sposoben za delo.«

takoj sedaj ponudili namestitve v Velikem cirkusu. Toda pogodbe, ki smo jih sklenili že preje, nam ne dopuščajo storiti to že letos in tudi ne še prihodnje leto. Vendar bi Vam radi sporočili, da bomo, če po dveh letih, ko se predstavite zadnjič naborni komisiji, ne boste nič zrasli, srečni, če Vas pridobimo za tri leta med naše osebe. Plačali Vam bomo na mesec tristo frankov. Nastopali bi pod naslovom »Najmanjši rekrut na Francoskem« v fantastični uniformi, jahajoč na največjem slonu na svetu. Prejmite, gospod...« itd.

V treh letih, kar je deloval Jena Baptist v družbi s Hijacintom pri očetu Macheuxu, ni nikakor štedil s pogostim zasmehovanjem neznačne postave. Petkrat na dan mogoče mu je rekel:

»Pozor! Ne vidiš li, da se približuje vhodnim vratom? Skloni se, Hijacint, sicer se boš bitnil z glavo!«

Desetkrat na dan mogoče mu je rekel:

»Ne hodi približ gnojšču! Poln je muh. Lahko bi te katera podrla, če se zaleti v tebe.«

Od 7. marca dalje pa, ko je bil slisal pismo, katerega je poslal Veliki cirkus malemu možicu, se je vedenje Jean-Baptista do tovariša popolnoma izpremenilo. Nič več se ni norčeval iz njega, pač pa je neprestano mrmral v svojo brado:

»Pa reci, če to ni res nezasišano... Da bo ta malček po štirindvajsetih mesecih zaslužil po deset frankov na dan samo zato, da jezdi na slonovem hrbtu... — medtem ko bom jaz, ki sem čvrst fant, garal naprej po dvajset ur dnevno, da dobim koncem meseca borih trideset frankov!«

Kmalu se je spremenila nevolja Jean-Baptista v čuvstva, ki so še manj lajšala njegovo bol. Dva dni kasneje, dne 9. marca, je že črtil Hijacinta. Dne 11. marca ga je že so-

vražil. Dne 13. marca pa ga je kar očitno preklel. Dne 15. marca je modroval:

»To ne gre, to ne gre, kaj takega se ne sme zgoditi! Na ta način bi se moral pehati celo življenje, ker imam to smolo, da sem raščen kot vsi drugi, medtem ko bi ta možic, ki so ga podgane oglodale, sedel na mehko. Naj se gre solit, ta grdi pritlikavec!«

Samo eno željo je gojil: da bi namreč pedenj-človek naenkrat pričel rasti tako, da bi ga v cirkusu ne mogli več rabiti. V devetih letih je zrasel Hijacint samo za štiri centimetre! Nič ni kazalo na to, da bi se to sedaj spremenilo.

Na kmethih imajo starčke za vir vse mo drosti. Jean-Baptist je pričel iskati družbo osemdesetletnikov. Vsakih deset minut razgovora je redno popraševal:

»Povejte mi vendar, oče, ali se dobi kako sredstvo za rast?«

Prav tako redno ga je starček ošnil s pogledom od nog do glave in ga vprašal:

»Zakaj neki hočeš rasti? Saj si vendar dovolj velik.«

In vedno je nato bruhnil starček v kroh: »Magari, sicer pa je to tvoja stvar... Če hočeš torej rasti, no, jej juho, jej veliko juhe.«

Jean-Baptist se je zavedal, da se njegov svetovalec šali. Kar nič ni verjel na uspeh takega sredstva. Vendar pa je, da si lajša vest, tekem tridesetih dni meseca aprila vsakokrat kadar je sedel s Hijacintom k mizi na dvorišču, komaj polovico žlice juhe dal na svoj krožnik; uredil je stvar tako, da je prepustil Hijacintu skoro vso vsebino juhine skleda.

Hijacint je pogoltnil že najmanj dve sto litrov juhe: pa ni zrastel niti za palec. Nekoga jutro, ko sta šla Hijacint in Jean-Baptist v hlev, sta ugotovila, da je kobila šepala. Oče Macheux je poslal po padarja.

predlog osnovnošolskega zakona. Preden je odsek predelal načrt, je padla vlada in ž njo tudi načrt. Sedaj imamo nov poskus in ker dela ta skupščina zelo hitro zakone, je mogoče, da tudi prav hitro dobimo šolske zakone. Gotovo pa je, da so ravno šolski zakoni za bodočnost naroda in države največjega pomena. In vendar je pri nas skoro vse tiho ob vesti, da je s kraljevim ukazom od 26. oktobra 1928 pooblaščen predložiti minister Grol predlog zakona o narodnih šolah.

Svoj predlog minister spremlja z uvodom, v katerem razlaga osnovne misli zakona. Najprej omenja, da zasleduje predlog tri cilje: a) da izenači zakonodajo o narodnih šolah v celi državi, b) da osnovno šolstvo postavi na sodobno podlago in c) da narodne šole prilagodi potrebam našega naroda. V nadaljnjih izjavah posebno poudarja, da hoče izrgati učiteljstvo in s tem šolo izpod vpliva strank, kar hoče doseči s tem, da prepove vrhovnim predstojnikom učiteljstva, prosvetnim inspektorjem, udeleževati se v politiki s kandidiranjem in agitacijo. Isto velja tudi za nadzornike. Ne prepove pa agitacijo in kandidiranje učiteljem, vendar jim ukazuje, da morajo dati »zgled verske, politične in kulturne strpnosti« (člen 86). V upravnem pogledu govori minister v svojem ekspezoju o dekoncentraciji šolske uprave s tem, da prepušča skrb za narodno šolo samoupravnim telesom, ki morejo šolo prilagoditi ekonomskim in kulturnim potrebam vsakega kraja, pristavlja pa, da to velja za višje razrede. Skrb samouprav za šolo bo lajšal posebni državni fond od sto milijonov, iz katerega se bodo dajala posojila občinam po nizkih obrestih in na amortizacijo v desetih letih. Poleg tega dobivajo občine za zidanje šol tudi podpore iz stalne postavke državnega proračuna v znesku 12 milijonov dinarjev. Kot posebno važna in moderna smatra predlagatelj načrta določila o nameščanju in premeščanju učiteljstva. Po tem načrtu se predvideva za prvo nameščenje posebna državna lista vseh učiteljskih kandidatov, iz katere minister posameznim prosvetnim pokrajinam dodeljuje potrebno število učiteljev novincev, ki se nameščajo prvo leto samo na večrazrednih šolah. Po prvem letu grede učitelji, po drugem letu učiteljice na selske šole. Vse stalno nameščanje učiteljstva pa gre skozi dve namestilni komisiji na podlagi dvojnega razpisa, prvič za šole v mestih z visokimi srednjimi in strokovnimi šolami, drugič za ostale šole. Prva namestilna komisija posluje v prosvetni oblasti, druga, ki delo prve prerešeta, pa pri ministru.

Tako predstavlja minister svoj predlog, ki obsega 204 člene, katerim pa na koncu doda še tri dodatne člene.

Zakonodajno-telnična stran tega načrta ne prenese ostreje kritike. Že tisti trije člani na koncu kažejo, da se je precej krparilo. Še bolj se vidi to, če se natančneje predeluje načrt sam. Ponovno so namreč pri poznejših členih napačno citirani prejšnji člani, n. pr. v čl. 114, 132, točka 10 in 28, 149, točka 17 itd. Pravilneje bi bilo tudi najprej izdati zakon o prosvetni upravi in nato šele zakone o raznih šolah (osnovnih, meščanskih, srednjih, visokih šolah in učiteljskih). Tako pa vidimo, da n. pr. tudi že znani načrt zakona o srednjih šolah prosvetnih oblasti nič ne pozna in ni v njem niti sledu kake dekoncentracije šolske uprave.

Vloga samouprav po določbah tega osnovnošolskega predloga je pač taka, da se bo kolikarjak zaveden župan ali odbornik, in naši občinski možje so zavedni, zahvalil za članstvo v krajevnih šolskih odborih. Po členu 144 je sestava krajevnih šolskih odborov ista kakor sedaj. Novo je le, da postane lahko tudi šolski upravitelj predsednik kraj. šolskega odbora. Po členu 128, točka 19, ima pa šolski upravitelj tudi nalogo opozarjati krajevni šolski odbor, da točno vrši svoje naloge napram šoli, in po členu 148 se mora sklicati pri šolah na deželi — v mestu to ne velja — izredna seja krajevnega šolskega odbora če na zahtevo šolskega upravitelja samega. Če pridenemo še, da kaznuje krajevnega šolskega odbornika okrajni, oziroma oblastni šolski nadzornik in da spore med učiteljstvom in krajevnimi šolskimi odbori preiskuje in rešuje oblastni šolski nad-

zornik ter da krajevni šolski odbor nima nobenega vpliva, potem že iz tega vidimo, kakšna je tendenca zakona napram samoupravam.

Načrt zakona o srednjih šolah

V začetku novembra je bil dotiskan novi načrt srednješolskega zakona, ki ga bo minister prosvete te dni predložil narodni skupščini. Besedila novega zakona še nimamo na razpolago, pač pa je objavila »Politika« z dne 7. novembra sprovedno pismo, s katerim predlaga minister Grol ta zakonski načrt narodni skupščini.

Minister naglašja v tem pismu (»obrazloženju«) veliko važnost, ki jo ima srednja šola za kulturni razvoj kake države. Radi tega mora vsaka država skrbeti za to, da bo mogla srednja šola dosežati kar najboljše učne in vzgojne uspehe. Doslej je naša država vršila to svojo nalogo precej slabo. Deloma so bile tudi razmere krive, da bi ne bila država mogla ustvariti dobre srednje šole tudi ne, če bi se bila za to bolj trudila. Manjkalo je potrebnih šolskih zgradb, manjkalo je učil, nobene stvari pa ni tako obupno primanjkovalo, kakor kvalificiranega učnega osebja. Od tega osebja je nosila samo tretjina naslov »profesor«, dve tretjini so pa tvorili kandidati brez izpitov, Rusi, ki so poučevali narodne (»nacionalne«) predmete, a niso znali niti narodnega jezika, in razni honorarni učitelji, ki so bili po svojih študijah vse mogoče, samo profesorji ne. Posledica tega je bila — da navajamo doslovno ministrove besede — »izvesna demoralizacija srednjih škola, sniženje ugleda i položaja koje je ona imala i u kulturnom smislu kao viša prosvetna ustanova, i u socialnom kao kolegijum najviše obrazovanih ljudi u jednom mestu«. Propadanje naše srednje šole so deloma zakrivile tudi univerze, ki se specializirajo preveč samo na gojitev znanosti, a se premalo ozirajo na to, da pripravijo kandidata praktično za izvrševanje poklica v srednji šoli.

Minister si prav nič ne prikriva, da tudi novi načrt srednješolskega zakona ne bo na mah dvignil naše srednje šole na višino šolstva velikih narodov. Danes ne vzdržimo glede naše skrbi za gmojni obstoj srednje šole niti primere s sosednjimi državami, kamor li primere z velikimi in bogatimi narodi. Preden bo naša srednja šola na višini svoje naloge, bo treba še dosti časa, dela in — gmojnih sredstev! Novi srednješolski zakon hoče pač pomagati naši srednji šoli v okviru razpoložljivih sredstev. Pri nas smo mnogo premalo prečistili in preštudirali razna vprašanja, ki se tičejo srednje šole, da bi mogli predložiti srednješolski zakon, ki bi dal za daljšo dobo trdno določene smernice za učno in vzgojno delo v srednji šoli. Radi tega zakon ne vsebuje nikakega podrobnega učnega načrta, ampak samo okvir, ki se bo izpolnil pozneje s pravilnikom. Da bo mogoče kar pri nas doma študirati učne in vzgojne metode velikih kulturnih narodov, se vrše baš sedaj v prosvetnem ministrstvu dogovori glede ustanovitve ene francoske, ene angleške in ene ameriške srednje šole v naši državi. Učni jezik bi bil na teh zavodih, ki bi bili združeni z internatom, deloma naš narodni jezik, deloma pa francoski, ozir. angleški. Šole bi bile urejene povsem po vzorcu francoskih, ozir. angleških in ameriških srednjih šol, samo učni načrt bi bil prirojen našim potrebam. Stroške za te šole bi nosila deloma naša država, deloma pa omenjene tri države. Minister pričakuje od teh šol koristne pobude za gojitev umske, srčne in telesne kulture po naših srednjih šolah.

Novi srednješolski zakon bo zahteval intenzivnejšo gojitev stikov med šolo in domom in bo skušal pritegniti v večji meri starše k sodelovanju s šolo. Stavlja bo višje zahteve na dijake in na profesorje. Pri dijakih bo otežil prestop v tretji, peti in sedmi razred ter polaganje mature in bo tako odvrnil od nadaljnjih študij nesposobne dijake. Kar se pa tiče profesorjev, bo zakon vseboval določbe, da se izločijo od poučevanja vse osebe, ki imajo sicer potrebno znanstveno usposoblje-

nost, a radi svojih telesnih ali duševnih lastnosti nimajo poklica za učiteljsko službo. Tako osebe se bo zaposlilo pri raznih kulturnih zavodih ali pa v šolski upravi.

Minister bo poskusil s tem zakonom nekoliko izboljšati tudi položaj profesorjev. To je seveda pri vsej stvari najkočljivejša vprašanje, ker denar je v rokah finančnega ministra, v trdih pesteh! Predlagajo se posebni dodatki za profesorje, ki bodo pa v skupnem znesku le nekoliko presežali vsoto, ki se že sedaj porablja za izplačevanje nadur. Kje se bo dobil potreben denar? Minister upa, da se bo proračun za srednje šole deloma znižal s tem, ker prevzemajo marsikje posamezne oblasti skrb za zgradbe šolskih poslopij, deloma s tem, da se bodo ustanovljale zasebne šole. Učna obveznost bo v principu ista kakor je sploh običajna v kulturnih državah, a začasno bo ta določba imela samo pomen za — bodočnost, kajti prehodne določbe bodo vsebo-

vale zvišanje učne obveznosti za nekaj let. Podrobnosti še niso znane.

Kar se tiče števila srednjih šol, kaže primera s sosednjimi državami, da jih pri nas ni preveč. Če se bo kaka nižja gimnazija stopnjema reducirala, se bo nadomestila z meščansko šolo, višja gimnazija pa s strokovno šolo.

To bi bilo torej nekaj glavnih misli iz sprovednega pisma ministra prosvete. O podrobnostih bomo poročali, ko bo zakon predložen skupščini.

Dostavljamo še to, da je predložitev novega srednješolskega zakona po vsej priliki v tesni zvezi z izrednim kongresom Proforskoga društva v Beogradu o binkošnih letošnjega leta. Takrat je vladala med udeleženci silna nezadovoljnost, da je bilo jasno, da se mora vsaj pred rednim kongresom, ki se bo vršil te dni na Sušaku, nekaj ukreniti.

Mariborska oblastna skupščina

Sobotno sejo je otvoril ob napovedani uri oblastni predsednik dr. Leskovar. Za tajnika imenuje obl. poslanca Stabeja in dr. Kečkeša. Na prvi točki dnevnega reda je:

volitev v upravni in nadzorni odbor oblastne hranilnice.

Na predlog dr. Ogrizka se izvolijo v upravni odbor dr. Anton Bartol, notar v Mariboru (SLS), Jože Barle, mag. svetnik v Mariboru (SLS), Franc Hrastelj, ravnatelj v Mariboru (SLS) in Franc Gajšek, trgovec v Mariboru (SLS); od opozicije pa prideta v upravni odbor: dr. Franjo Lipold in dr. Ante Odič. V nadzorstvo se izvolijo prof. Anton Cestnik (SLS), oblastni poslanec Stefan Litrop (SLS) in oblastni poslanec Bartol Zakarič od opozicije.

Nato pride v razpravo več uredb. Poroča referent udbodajnega odseka dr. Ogrizek. Kot prva se obravnava osnutek

uredbe o izpremembi § 2 občinskega reda

za bivšo vojvodino Štajersko. Ponekod je v eni fari do 18 občin, ki hirajo, ker nimajo možnosti življenja. Za vsako malenkost se mora zviševati zemljiški davek, posebno tam, kjer ni razvita industrija. S tem se onemogoča tudi pravična razdelitev davkov.

Glavna določila uredbe so: S privolitvijo vel. župana in okr. zastopa se smeta dve ali več občin istega okraja združiti v eno. More pa to storiti tudi oblastna skupščina, če spozna, da nimajo posamezne občine zadostnih sredstev za izpolnjevanje svojih dolžnosti. Imovina in premoženje prizadetih občin pa se brez njih privolitve ne sme združiti.

Referent za občinske zadeve dr. Veblo toplo pozdravlja omenjeno uredbo ter navaja nekaj zanimivih podatkov o tozadevnih razmerah v kozjanskem in šmarnskem okraju ter v Slovenski Krajini, kjer je tudi veliko majhnih občin. Tako je n. pr. v občini Virmin 250 prebivalcev, običajne doklade pa znašajo 700 odstotkov, v občini Viritanj je 460 prebivalcev, doklade pa dosega višino 460 odstotkov. Pri tem so pač v prvi vrsti merodajni upravno-tehnični razlogi; na drugi strani pa bo morala o sleherni združitvi razpravljati oblastna skupščina. To je potrebno radi tega, da ne bi izgledalo kakor da se hočejo take združitve vršiti nasilnim potom. Uredba se sprejme soglasno.

Nato se razpravlja o

samoupravni živinozdravniški službi v mariborski oblasti.

V svrhu organizacije samoupravne živinozdravstvene službe v mariborski oblasti se ustanovljajo samoupravna živinozdravniška mesta v Kozjem, Slovenski Bistrici, pri Sv. Lenartu, Sv. Juriju, v Braslovčah, Šošanu, Rogatu, Ormožu, Gornji Lendavi in Dolenji Dubravi. Nadaljnja živinozdravniška mesta določa oblastna skupščina. Omenjeni živinozdravniki imajo naslov »oblastni živinozdravniki«. Imenuje ga po predhodnem javnem razpisu oblastni odbor. Služba obl. živinozdravnika je javna. Obl. živinozdravnik se namesti najprej začasno, po triletnem zadovoljivem službovanju pa stalno. Oblastni živinozdravnik je dolžan sodelovati pri izvajanju občinskih živino-

zdravstvenih nalogah ter vršiti zdravljenje domačih živali v slučaju kužne bolezni.

Referent poudarja, da bi bilo treba organizirati živinozdravniško službo na deželi v istem obsegu kakor je zdravniška. Zaenkrat pa ni dovolj finančnih sredstev. Postopoma pa bo mogoče to izpeljati.

Oblastni poslanec Pirnat (SLS) naglašja, da ni umne živinoreje brez živinozdravnikov; pozdravlja toplo omenjeno uredbo. Uredba se sprejme soglasno.

Uredba o službenem razmerju oblastnih cestarjev.

Oblastni cestarji so redno pomožno osebje, najeto za stalno oskrbovanje oblastnih cest in mostov. Pri podeljevanju cestarskih služb imajo invalidi ob enakih pogojih z drugimi prosilec prednost. Službo cestarjev podeljuje oblastni odbor po zaslišanju one samoupravne edinice, ki ji je izročena neposredna uprava dotičnega oblastnega občila. Oblastni cestar je dolžan prevzeti vsa opravila, ki jih zahteva služba. Osnovna plača znaša 100 Din mesečno do prvih pet let službe, 200 Din od 5 do 15 let službe, 300 Din od 15 do 25 let službe, 400 Din nad 25 let; najvišja osnovna plača je 450 Din. Osebnostna draginska doklada znaša za cestarja mesečno 500 Din. Rodbinska doklada znaša za ženo 50 Din, za vsakega zakonskega ali pozakonjenega otroka pa 30 Din mesečno. Onesposobljenim cestarjem dovoljuje oblastni odbor osebne starostne preskrbine.

Referent naglašja, da vsebuje oblastni proračun visoke postavke za gradbo in vzdrževanje oblastnih cest. S tem v zvezi pa je potreba, da se uredi službeno razmerje oblastnih cestarjev, katerih delokrog se v uredbi točno določa. Uredba se sprejme soglasno.

Uranjek (SLS) stavi k tej uredbi rešitve, da se naj pri sprejemu cestarjev v oblastno službo predvsem ozira na odpuščene državne cestarje. Se sprejme.

Oblastni odbornik Kugovnik predlaga, da naj oblastni odbor vpliva na novo izvoljene cestne odbore, da naj dobijo njihovi cestarji iste ugodnosti in prejemke, kakor jih predvideva sprejeta uredba o službenem razmerju oblastnih cestarjev. Se sprejme.

Enako je bila soglasno sprejeta uredba o oblastnih cestnih nadzornikih. Natančnejša določila glede službenih dolžnosti cestnih nadzornikov predpiše oblastni odbor s posebnim pravilnikom.

Nato je bila sprejeta uredba, s katero se štajerski deželni zakon o postopku pri razdelitvi šolsko-konkurenčnih prispevkov raztegne tudi na okraj Prevalje.

Referent poudarja, da niso bile na Koroškem razmere tozadevno urejene in da se je predložila omenjena uredba na priporočilo tamšnjih oblasti.

Ravnatoke se soglasno sprejme uredba, s katero se razveljavlja deželni zakon z dne 28. aprila 1900, štaj. dež. zakonik št. 40, glede izvršitve zdravstvene službe v občinah izven mest z lastnim pravilnikom.

Končno pride v razpravo še

uredba o ustanovitvi skupnega izseljeniškega urada za mariborski in ljubljanski oblast s sedežem v Ljubljani.

Izseljeniški urad ima med drugim namen voditi natančen seznam izseljencev ter njihove

Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj.

Po končanem ogledu je Jean-Baptist poklical padarja na stran.

»Prosim Vas, da bi mi nekaj pojasnili.«

»No le povej, fant, poslušam te!«

»Glejte, poznate li kakšno sredstvo, ki pomaga hitro rasti? — Če me morete prav poučiti, Vam dam ta belič.«

»Sredstvo za rasti bi rad — da — kaj prav slišim — ti hočeš sredstva za rasti. No, samo eno je — eno samo — vsakokrat, kadar pada dež, se moraš sprehajati v plohi.«

Naslednjega dne je nastala nevihta. Oče Macheux je kričal:

»Za zlodja, Hijacint! Jean-Baptist! Ali nameravata pustiti vso krmo zunaj, da bo segnila?«

Hijacint je iskal vsepovsodi svoje pokrilalo, pa ga ni našel.

»Pa na kaj čakaš, ti prikazen?« ga je pokregal Jean-Baptist. »Res, prava reč! Ali bi rad šel z dežnikom, kaj? Pojdiva, pridil!«

Tekom celega majnika je Hijacintovo pokrilalo trdovratno vztrajalo pri tem, da je ostalo skrito. Vsakokrat, kadar se je nebo zatemnilo, je bil Hijacint primoran, da hodi razoglav.

(Dalje.)

Pregled izdatkov za prosveto po pokrajinah.

Proračun za leto 1928/29	Splošni krediti za vso državo	Srbija 49.950 km ² 2.655.078 prebiv.	Južna Srbija 40.225 km ² 1.309.059 prebiv.	Črna gora (zelska oblast) 15.834 km ² 401.897 prebivalstva	Vojvodina 19.702 km ² 1.390.413 prebiv.	Srem 6.866 km ² 407.025 prebiv.	Hrvaška in Slavonija 36.955 km ² 2.332.568 prebiv.	Bosna in Hercegovina 51.199 km ² 1.889.929 prebiv.	Dalmacija 120.088 km ² 584.890 prebiv.	Slovenija 16.197 km ² 1.056.464 prebiv.	Vsem 248.987 km ² 12.017.323 prebiv.
Ministrstvo	17.759.629	—	—	—	—	—	150.639	—	—	—	17.910.268
Akademije znanosti	—	277.300	—	—	—	—	313.100	—	100.000	—	690.400
Univerze	—	31.013.137	1.927.418	—	1.212.380	—	27.925.362	—	—	10.000.000	72.078.996
Narodne biblioteke	—	662.329	—	19.600	—	—	—	—	—	299.827	981.756
Državni arhivi	—	352.070	106.226	—	63.550	—	231.045	—	130.760	25.000	908.751
Muzeji	—	1.585.444	378.540	85.000	—	—	1.381.677	1.18.690	422.501	669.580	5.706.441
Posebni znanst. zavodi	—	62.000	—	—	—	—	462.591	—	—	21.700	546.291
Srednje šolstvo	—	33.339.151	10.820.715	6.335.873	1.256.311	5.116.377	21.180.391	7.940.309	6.373.670	10.475.926	112.838.729
Učiteljska	—	4.612.950	1.310.554	1.166.318	2.858.011	—	4.735.068	2.522.120	1.715.862	3.043.709	21.994.592
Ljudsko šolstvo	180.000	85.070.445	74.358.480	22.483.472	70.343.118	20.628.524	87.289.503	46.665.696	28.958.543	90.953.154	526.93.937
Višje pedagoške šole	—	1.512.932	—	—	—	—	1.229.589	—	—	—	2.742.521
Cent.inoblast.gledališča	—	7.350.000	838.100	—	458.200	—	7.205.500	458.800	451.600	4.836.000	21.598.200
Umetniški zavodi	—	—	—	—	—	—	2.820.485	100.000	20.000	355.546	3.296.031
Investicije	—	7.815.669	800.000	1.000.000	—	—	6.062.000	—	—	2.448.328	18.125.997
Vsem po rednem proračunu	17.939.629	173.653.427	9.540.033	31.090.263	36.191.670	25.744.901	160.986.950	58.900.624	38.172.944	123.129.469	806.349.910
Izredni krediti po členu 160. fin. zakona	—	400.000	—	—	—	—	600.000	—	—	100.000	1.100.000
		174.053.427					161.586.950			123.229.469	807.449.910

Kaj je novega

Koledar

Torek, 13. novembra: Stanislav Kostka.

Osebnosti

★ Umrl je v Škofji Loki g. Ivan Krek, orožniški vpokojenec in mesar. Pokopali ga bodo danes ob štirih popoldne.

★ Novi upravitelj Belja. Finančni minister je podpisal dekret, s katerim je imenovan za upravitelja državnega posestva Belje ekonom dr. Kosta Bugarški, bivši veliki župan v Somboru.

★ V naše državljanstvo so sprejeti Slavoljub Milostnik, trgovec iz Lajtersberga; Karol Bartl, posestnik iz St. Ilja; Jožef Semolič, mehanič, strugar iz Celja; Konrad Vrdlovec, železničar iz Ptuja; Janko Sušec, tiskar iz Gornje Radgone in Franc Kramer, učitelj v Cirkovcih.

Ostale vesti

★ Masarykova državniška beseda. Predsednik Masaryk je ob desetletnici češkoslovaške republike, 28. okt. t. l., izdal poslanico, v kateri izjavlja svoj verski nazor: »Če ima življenje posameznika smisel le »sub specie aeternitatis« (pod vidikom večnosti), velja to tudi o politični skupnosti teh posameznikov. Jaz sem prepričan, da je tudi demokracija kakor vse življenje posameznikov in narodov od božje milosti.«

★ Konkordat z Nemčijo. Med prusko vlado in berlinskim nuncijem Facellijem je dokončan razgovor o konkordatu. Evangeljska zveza še skuša preprečiti, da bi se ta konkordat sklenil.

★ Praznik sv. Jožefa, 19. marca je vlada v Italiji l. 1913. odpravila z drugimi prazniki vred. L. 1924. je fašistovska vlada te praznike zopet uvedla, razen praznika sv. Jožefa. Katoliška akcija in druge organizacije so zahtevale tudi praznik sv. Jožefa. Italijanski ministrski svet je zdaj odredil tudi praznik sv. Jožefa s politično-upravnim praznovanjem.

★ Razpis volitev v okrajne cestne odbore in okrajne zastope v mariborski oblasti. Tozadevno sporočilo, ki smo ga prinesli v »Slovencu« dne 7. t. m., popravljamo v toliko, da se morajo vlagati kandidatne liste v šestih izvodih, in sicer ena v originalu, pet pa v prepisu.

★ Higijenski zavod kraljevine SHS v Ljubljani je podaljšal natečaj za najbolj izvedeno higijensko ureditev v kmetijski hiši oziroma »okolici« (kuhinja, jedilna shramba, spalna soba, vodnjak, stranišče z greznico, gnojnice itd.) končnoveljavno do 1. decembra t. l. Najboljše tri ureditve oziroma asanacije se nagradijo v higijenskih potrebščinah v vrednosti po 3000, 2000 in 1000 Din ter diplomu. Prijave sprejema higijenski zavod v Ljubljani do 1. decembra 1928. Po tem roku bo strokovna komisija si ogledala higijenske ureditve tekmovalcev in najzornostne nagradila z razpisanimi nagradami.

★ Mednarodna komisija za ureditev Drave. Prejšnji teden so odpotovali zastopniki naše države na Madjarsko, kjer se v Veliki Kaniži sestanejo z enako madjarsko komisijo. Komisija si bo ogledala Dravino strugo. Drava povzroča na Hrvatskem v okolici Pito- nače veliko škodo, še večjo pa na madjarski strani. Strugo bodo madjarske in naše oblasti sporazumno popravile in uredile.

★ Posojilo 5 do 10 milijonov dinarjev je ponudil znani ameriški bankir Mac Daniel mestu Vrhu v Banatu. Posojilo bi se obrestovalo po 7½% in uporabilo za talne komunalne investicije.

★ Iz šoferskih krogov. Prejeli smo: Iz zadnjega dela članka, ki je bil objavljen v »Slovenec« dne 10. nov. 1928 pod naslovom »Iz šoferskih krogov« je razvidno, da obstajajo šoferski krogi iz dveh različnih delov. En del tvorijo vozači, katerim gre le za korektno stvarnost, drugi pa zasledujejo popolnoma drug cilj. Vedno se potrudim, da popolnoma

vih rodbinskih članov, prirejati poučna predavanja o izseljevanju, ustanoviti izseljeniški svet v Ljubljani itd. Izseljeniški urad vodi sovet štirih od osmih članov, ki ga imenujeta ljubljanski in mariborski oblastni odbor. Nadzorstvo vršita oba oblastna odbora. Županstva so dolžna naznanjati izseljeniškiemu uradu osebe, ki se izselijo iz občine. Ravnotako so dolžni dajati zastopniki parobrodskih družb izseljeniškiemu uradu v izseljeniških zadevah zahtevana pojasnila.

Referent dr. Ogrizek opozarja na velik pomen predložene uredbe, posebno za nas Slovence, in priporoča oblastni skupščini, da sprejme predloženo uredbo. Uredba se sprejme soglasno z nekaterimi nebitvenimi izjemami.

★

Ker hoče finančna uprava ustanoviti za mariborsko in ljubljansko oblast skupno finančno direkcijo s sedežem v Ljubljani, se sprejme resolucija, da se tudi v Mariboru ustanovi finančna direkcija za mariborsko oblast.

S tem je bil dnevni red zasedanja izčrpan ter je oblastni predsednik dr. Leskovar zaključil zasedanje s toplo zahvalo vsem, ki so s stvarno debato sodelovali pri sprejemu proračuna.

zadostim vsem zahtevam varnostnega javnega prometa in resnih vozačev, dočim se na druge ne oziram. Pripomnim tudi, da so pri sedanji komisiji vsi člani »naši« ljudje in govore v »našem« jeziku. Glede sedanje reorganizacije izpitne komisije pa omenjam, da zasleduje ista popolnoma drug namen, kot se namigava v citiranem članku, in sem pri osnutku te reorganizacije tudi sam sodeloval.

— Ing. Friderik Hauffen, državni inšpektor parnih kotlov in vodja komisije za preizkuševanje motornih vozil in šoferjev v Ljubljani.

★ Stroge odredbe proti železniškim nesrečam. Radi mnogih železniških nesreč v zadnjem času, zlasti na Hrvatskem, je prometni minister odredil, da bo za vsako nesrečo, ki bi se pripetila na postaji, moral dajati odgovor načelnik dotične postaje. Vsi postajni načelniki morajo stalno nadzorovati osebje. Ugotovilo se je namreč, da je zakrivila zadnje velike železniške nesreče le lahkomiselnost osebja, ki je bilo zelo površno nadzorovano.

★ Nova radio-telegrafska postaja v Zagrebu. Radiotelegrafska postaja v Veliki Gorici pri Zagrebu, ki so jo zgradili po naročilu poštnega ministrstva, je sedaj dogotovljena. Dogotovljeni sta tako oddajna postaja v Veliki Gorici, kakor tudi sprejemna postaja v Maksimiru. Obe postaji bosta izročeni dne 1. januarja prometu. Poleg oddajanja uradnih in zasebnih radiotelegramov, bo nova postaja posredovala tudi pri mednarodnem tranzitnem prometu.

Smrt pod kolesom vodne žage

Na Bregu št. 1 pri Ribnici je služil kot žagar Jože Šmalc iz Dol. Lazov. Pretekli petek dopoldne je kakor po navadi odprl žago, nato pa je šel na hodnik, ki pelje nad jezero v mlin. Medtem pa je bil na žagi gospodar in sosed. V močnem teku skoro sredi krla se žaga nenadoma ustavi. Gospodar in sosed hita ven pogledat, kaj se je zgodilo. Ko sta ustavila vodo, sta videla, da leži pod kolesom žagar Šmalc mrtev. Z največjo težavo so ga izvlekli izpod kolesa vsega strtega. Hodnik, s katerega je padel v vodo, je dovolj visoko ograjen. Šmalc je najbrže slonel na ograji. Ker pa je bil hodnik radi deževja polizek, mu je spodrsnilo, pri tem je zgubil ravnotežje in padel v vodo. To domnevo je potrdila tudi komisija.

Pokojni Šmalc je bil star 19 let, tihega značaja, zelo priden in je svojemu očetu dajal ves zaslužek, da je mogel kot invalid brez noge preživljati svojo družino.

Težka nesreča dveh rudarjev

Pišejo nam iz Trbovelj: Ko sta se v nedeljo, 11. t. m., vračala iz Konjišnice, kamor sta šla kupovat krompir, rudarja Jože Vodenšek in Simon Grobeljšek v Dobovo, se jima je pripetila težka nesreča. V Sklendrovcu se ob potu nahaja več kot deset metrov globok prepad. V temi je radi opolzkega in od deževja izpranega pota Vodenška spodrsnilo in padel je 10 metrov globoko. Ko mu je njegov spremljevalec hotel pomagati, je tudi njemu spodrsnilo in je padel za njim. Grobeljšek je dobil težje poškodbe po levi roki in glavi, vendar se je mogel sam rešiti iz jame. Odšel je takoj v Trbovlje, kjer je obvestil ljudi o nesreči. Nesrečnega Vodenška so rešili še živega, vendar so njegove poškodbe težke ter so ga morali prepeljati v bolnico, kjer mu je prvo pomoč nudil dr. Jenšterle.

V kleti priklenjeno dekle 3 dni brez jedi in pičle

V občini Uljmi v južnem Banatu so te dni odkrili grozno maščevanje ljubosunnega moža. Po vasi so se raznesle govorice, da strši in da nekdo cele noči vzdihuje, toda ne v zraku, kot je baje navada strahov, temveč v zemlji. Zenice so uganile, da mora biti strah pokopan najmanj sto metrov pod zemljo. Hrabri in razsodni možje pa so sklenili, da morajo dobiti ta strah živ ali mrtev v pest. Vdrli so v zapuščeno hišo, odkoder se je najjasneje slišalo zdihovanje strahu, vlomili kletna vrata, v kleti pa našli popolnoma nago deklico, priklenjeno z verigo na posteljo. Dekle, v katerem so spoznali neko Maro iz sosednje vasi, so seveda oprosili. Povedala je, da je že tri dni in tri noči brez jedi in pičle. V klet jo je priklenil njen ljubimec Brankov, kateremu se niti upirala ni, ker je sprva mislila, da se šali. Brankova so orožniki kmalu izsledili. Izjavil je, da se je hotel na ta način maščevati nad dekletom, ki ga je večkrat varala. Brankov je oblastem znan zločinec in je radi zločinov, ki jih je izvršil kot vodja »zelenega kadra«, odsedel že šest let v kaznilnici.

★ K nesreči pri Zg. Dupleku. Kakor smo že poročali, je zavozil pri zgornjedupleškem brodu hlapec Koren z dvovprežnim vozom v Dravo. Hlapec se je s pomočjo gostilničarja Lešnika rešil iz Drave, sedaj pa so oba konja našli na nekem dravskem otoku pri St. Janžu na Dravskem polju.

★ Železniška nezgoda. Pretekli petek je v Sevnici na kolodvoru nalagal postajni delavec

Velikansko navdušenje občinstva! — Obisk vsak dan večji!

KRALJ KRALJEV

Spomenik filmske umetnosti. — — — Hitite da ne zamudite! — — — Samo še kratek čas!

Danes ob 4., 7. in 9. uri.

KINO "LJUBLJANSKI DVOR" — — — Telefon 2730

Jože Blatnik premog na stroj tovarnega vlaka. Ko je delo skončal, je šel s stroja in stopil, nič hudega sluteč, na tir, po katerem je tistega dne izjemoma privozil osebni vlak. Stroj osebnega vlaka je zadel Blatnika po desni strani, ga vrgel k sreči s tira ter ga težko poškodoval le na desni roki.

★ Dve železniški nesreči na Hrvatskem. Na Hrvatskem železniške nesreče kar nočejo jenjati in sedaj zopet poročajo o dveh večjih žel. nesrečah, ki sta se pripetili. V nedeljo ob dveh zjutraj sta pred vhomom v postajo Novsko trčila dva tovarna vlaka. Človeških žrtev ni bilo, pač pa velika materialna škoda. Nesrečo je zakrivil prometni uradnik, ki je pozabil, da je proga po enem tovarnem vlaku že zasedena in je pustil, da je privozil na progo še drugi tovarni vlak. Promet je bil več ur prekinjen. — V nedeljo ob 5 zjutraj se je pripetila blizu Ogulina druga nesreča. Med postajama Jese-nico in Javornikom (ne na Gorenjskem) sta trčila dva vlaka, od katerih je bil zadnji šolski. Prvi vlak je radi defekta vozil zelo počasi, tako da ga je šolski vlak dohitel, se zadel vanj in ga pahnil naprej. Šolski vlak sam pa je skočil s tira in poškodoval progo v kakih 100 m dolžine. Lokomotiva se je spustila proti bližnjemu bregu in je le malo manjkalo, da se ni ves vlak z mnogimi potniki vred prevrnil kakih 500 metrov v globino. K sreči so vagoni zadržali lokomotivo in se zveza med lokomotivo in vagoni ni pretrgala. Na ta način ni prišlo do strašne katastrofe. Na pomoč je prišlo takoj pomožno osebje iz Ogulina. Promet je bil prekinjen za 24 ur. Poškodovana je lokomotiva in nekaj vagonov šolskega vlaka, dočim človeških žrtev ni bilo.

★ Da bi rešil premoženje, umoril očeta. Kmet Ivan Skvarič iz vasi Vukosavljevičev pri Apalinu je bil znan vsej soseski kot marljiv in trezen mož, zadnje čase pa je postal žrtev igralske strasti. Pri kartah je najprej dobival, nato pa vedno več zgubljal, dokler ni zaigral že polovice premoženja. Družina je to opazila in je prosila očeta, naj pusti kvarte, kar je oče tudi obljubil, ni pa izpolnil obljube. Večna svařila družine so moža tako razburjala, da se je vdal še alkoholu, igre pa seveda ni pustil. Vse prigovarjanje družine je bilo zaman, tako da je njegov 20 letni sin Marko sklenil, da odstrani očeta in s tem reši družini ostanek premoženja. Vedel je za očelovo navado, da preden gre v gostilno, pregleda, če je vse v redu. Počakal ga je v hlevu in ko je oče stopil notri, ga je z gnojnimi vilami tako dolgo obdelaval, da je očeta ubil. Po dejanju je šel Marko v stanovanje in se, ne da bi komu rekel le besedo, osnažil in umil, nato pa se šel javit orožnikom.

★ Druga žrtev letalske nesreče v Novem Sadu umrla. V novosadski bolnišnici je umrla 17-letna dijakinja Zofija Popadičeva, ki se je pri zadnji letalski nesreči v Novem Sadu hudo poškodovala. Dosedaj se niso mogli ugotoviti, ali se je nesrečna deklica res nahajala v letalu, ali pa je letalo padlo ravno nanjo. Letalsko poveljstvo vztraja pri tem, da se je v letalu nahajal le smrtno ponesrečeni narednik pilot Sirovica.

★ Senzacionalna aretacija v Subotici. Na zahtevo sladkorne tovarne v Vrbsu je bil v Subotici aretiran njen ravnatelj W. Ta aretacija je vzbudila veliko pozornost prebivalstva. Baje ravnatelj tvrdi, ni predložil računa v znesku 260.000 Din. Ni še gotovo, ali gre za poverbo, ali za razliko v računih.

★ Tihotapstvo svile iz Avstrije. Glavna carinarnica v Belgradu je prišla na sled veliki tihotapski aferi. Tihotapci so vršili svoj posel že dalj časa nemoteno ter so bili v stalni zvezi z Dunajem. Tihotapili so v glavnem svilo in jo nepravilno deklarirali. Po vsej verjetnosti gre za afero večjega obsega in je v njo zapletenih več uglednih belgrajskih meščanov. Policija je nekaj krivcev že aretirala.

★ Radi žene ubil svaka. Položaj žene je v nekaterih pokrajinah naše države zelo žalosten in postopajo možje lepše z živino kot z ženami. Kmet Husein Kovačević iz Beganovičev pri Czinu v Bosni se je šele pred letom dni poročil. Zeno je prišel kmalu pretepatvati in jo mučiti, tako da mu je pobegnila k svojemu bratu Muhi Nuhanoviću. Nekega dne, ko Muhi ni bilo doma, je prišel Husein k ženi in jo pošteno pretepel. Zena ga je tožila in je bil obsojen, kar ga je še bolj raztogotilo. Nekega večera je zopet prišel k ženi, toda ta mu ni hotela odkleniti. Razbil je okno, ali žena je prišla klicati na pomoč brata, ki je bil pri sosedu. Husein je pobegnil domov, Muha pa za njim ter ga opozoril, naj ne nadleguje sestre. Mesto odgovora ga je Husein dvakrat sunil z nožem v prsa. Muha je hotel zbežati, toda Husein je stekel za njim in ga še dvakrat smrtno ranil v hrbet. Muho so prepeljali v bolnišnico, toda je spotoma umrl. Radi tega uboja je bil Husein Kovačević obsojen na pet let težke ječe. Zena bo imela vsaj ta čas mir pred njim.

★ Poskusen samoumor operne pevke. V soboto dopoldne je v Belgradu skočila operna pevka

Jankovičeva iz Belgrada in stanujoča v Zemunu, z ladje »Car Nikolaj II.« v Donavo. V vodi pa se je premislila in začela je plavati ter se je vzdržala nad vodo toliko časa, dokler ni priplul drugi parnik, ki je spustil čolna, s katerim se je Jankovičeva rešila.

★ Volkovi v srednji Dalmaciji. Prebivalci Sinja in Trilja žive letos radi slabe letine v zelo težavnih razmerah. Razen tega pa so se pojavila v Grabu, nedaleč od Trilja velika krdela volkov, ki so v eni sami noči poklali 37 ovac. Volčja krdela so se pojavila tudi v sinjski okolici.

★ Duhovnik-penzionist dobi v slovenjegraški bolnišnici prosto stanovanje in brezplačno oskrbo, ako bi vsak dan maševal v domači kapelici (intencije proste) in oskrboval bolnike s sv. zakramenti. Natančnejša pojasnila daje mestni župni urad v Slovenjgradu.

★ DEKLIŠKIM ZVEZAM, MARIJINIM DRUŽBAM IN ZENSKIM ODSEKOM PROSVETNIH DRUŠTEV priporočamo I. in II. zvezek »Dekliški oder«. I. zvezek obsega dve igri: »Prava mati« in »Kaznovana ničemurnost« in stane 8 Din (11. nov. je bilo pomotoma objavljeno, da stane 18 Din). II. zvezek obsega tri igre: »Pastorka«, drama v petih dejanjih, »Sestri«, božična igra in veseloigra »Zivela telovadba«. Stane 12 Din. Kdor kupi pet zvezkov skupaj, dobi 10% popusta. Narodila sprejema Slovenska Orliška zveza, Ljubljana, Ljudski dom.

★ PROTI ZAPRTJU IN HEMOROIDOM, motenju v žlezdah in črevih, oteklini jeter in vranice, bolečinam v hrbtu in križu, je krasno sredstvo naravnega »Franc-Josef« gretnica, večkrat na dan začita. Zdravniške preizkušnje pri obolenjih spodnjih delov telesa so dognale, da učinkuje »Franc-Josef« voda zanesljivo razkrajajoče in vselej milo odvajalno. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ KRAŠNA IZBIRA BLUZ, otroških oblek po nizki ceni, Kristofić-Bučar, Stari trg 9.

DOBER SPOMIN

je zlata vreden. To vedo najbolj oni, ki se spominjajo, če nameravajo kupiti oblačilne predmete, na trdiko Drago Schwab, Ljubljana, ki je najcenejša.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

V noči na sredo imata nočno službo Ramor na Miklošičevi cesti in Trnkoczy na Mestnem trgu.

○ Delavski shod priredi Delavska zveza v Ljubljani 15. nov. t. l. ob 8 zvečer v dvorani Rokodelskega doma v Komenskovi ulici. Na shodu poročajo: dr. posl. Fr. Kremžar in obl. del. poslanci Arnez, Križnik in Majeršič. Tovariši delavci, zberite se v velikem številu! Pripeljite s seboj svoje sobojevnike! — Delavska zveza.

○ Povodom avstrijskega državnega praznika so častitali včeraj generalnemu konzulu g. dr. Hermanu Pleinertu, predstavniku državnih in civilnih oblastev, in sicer krezoškof g. dr. Anton Bonaventura Jeglič, vel. župan ljublj. oblasti g. dr. Franc Vodopivec, predsednik ljublj. obl. skupščine g. dr. Marko Natlačen, rektor vseučilišča g. dr. Rajko Nachtigal, celokupni konzularni kor, zastopniki vojaških oblastev, pripadniki republike Avstrije in množičevilni prijatelji in znanci g. generalnega konzula. Sprejem je bil zelo pristrčen.

○ Napredovanje stavb ob Masarykovi cesti. Stalno deževno vreme delo na stavbah precej ovira. Palačo Vzemajne zavarovalnice so dozdali te dni do prvega nadstropja, Mikličev hotel nasproti kolodvora pa je dozdil, da že do četrtega nadstropja in s tem do vrh. V prihodnjih dneh bodo začeli postavljati strop.

○ Ljubljanska sodalitev se snide v sredo 14. nov. ob 17 v sejniški kapeli in dvorani. Poroča g. kanonik A. Stroj o »važnih naročilih v okrožnicah sv. očeta Pija XI.« — Predsednik.

○ Program simfonijnega koncerta godbe draeske diviz. oblasti, ki se vrši pod vodstvom višjega kapelnika dr. Josipa Cerina v ponedeljek 12. t. m. ob 20 v Unionski dvorani v proslavo ujedinenja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev obsega sledeče točke: 1. Državna himna, 2. J. Seb. Bach: Dva korala, 3. Milenko Paunović: Jugoslovanska simfonija (posvečena kapelniku dr. Josipu Cerinu), 4. Cesar Franček: Simfončne varijacije za klavir in orkester. — Pri koncertu sodelujejo: gd. Jadviga Poženelova, pianista in godbeniki mariborske vojne muzike. Vstopnice v predprodaji v Matični knjižarni.

○ Ljudski oder v Ljubljani vprizori v nedeljo 18. novembra ob pol 8 zvečer Ganghoferjevo »Podobarija«, ki spada med najboljše ljudske igre, katera bo radi svoje pestrosti (petje, godba, ples) nudila našemu občinstvu mnogo užitka.

○ Strije vlni, od teh trije v eni noči. Drzen zamikav si je v noči od nedelje na ponedeljek preskrbel prav lep plen in mu sedaj menda ni prav

Sveta življenje in vrvenje

Peter Klemen:

Slovenski kurir in njegova smola

(Popotni spomini iz dni po prevratu.)

(Dalje.)

Vzeli smo vsak svojo robo in sledili angleškemu častniku, ki nam je bil prišel nasproti.

Peljali so nas v prvo nadstropje. Velikanska miza je stala po dolgem v veliki sobi, ki je bila bolj podobna skednju kakor bivališču poštenega civilista, pred vsem, ker je bilo nad

General Moncada, novoizvoljeni predsednik srednjeameriške republike Nicaragua, ki je vodil meščansko vojno proti dosedanemu predsedniku Adolfo Díaz, katerega so podpirale Združene države. Nicaragua je od l. 1916. vojaško odvisna od Severne Amerike.

našimi glavami toliko golega tramovja in druge lesenine.

Mac Farlen nam je v slabi francoščini povedal, da dobimo tu čaja in potrebne večerje, še prej pa moramo iti v skladišče, da nam dajo plahte, s katerimi si posteljemo za to noč.

Sli smo. Vsak je dobil štiri debele plahte in nosilo za ranjence. Vse to smo vsak zase spravili v prvo nadstropje, v obednico pravzaprav, kamor so bili medtem prinesli že kotel gorkega angleškega čaja z mlekom.

Vse pisano je bilo krog nas. Govorilo se je angleško, francosko, italijansko, svojo jugoslovansko smo govorili le mi trije, Rude, Gobovič in jaz, a še to tako tiho, da smo se komaj sami med seboj razumeli.

Dobili smo čaja, toplega, ne ravno najboljše, a gorkote smo bili potrebni in to nam je zadostovalo.

V vratih se je med tem pojavila srednja, suha angleška postava v uniformi. Bil je gospod angleški kolonel na inšpekciji, kajti ta vojašnica je bila v njegovem področju.

Načrtovani je prvega, drugega, tretjega in na vse zadnje smo prišli na vrsto tudi mi.

Že na poti smo se menili, kaj naj rečemo, če nas kdo vpraša, odkod smo in kam gremo. Pred vsem smo bili v skrbeh zaradi Italijanov samih, če bi se pripetilo, da nas kličejo na odgovor.

Po navadi meni ne pade nikdar nič v glavo, tedaj pa mi je padla ena in še ta je bila neumna in usodepolna. Svetoval sem svojim Jugoslovonom, da se izdajamo za Flamce, meneč, da tega jezika nihče ne razume, še manj pa govori.

Sej Jugoslovani sta mislila, da modro govorim in sta obljubila, da se hočeta vestno ravnati po mojem nasvetu in nočeta zupati nikomur, razen Mac Farlenu, kaj smo.

DEVETO POGLAVJE.

Raport. Laž ima kratke noge. Tolažba, da me obesijo.

Rudetu se je bilo že približalo usodepolno zasliševanje.

»Odkod ste vi?« ga je vprašal strogi kolonel v nerodni angleško pobarvani francoščini.

»Jaz sem Flamec,« odgovori nekoliko v zadregi.

»Iz katerega kraja pa?« je nadaljeval radovedni vojščak.

»Tam iz neke vasi pri Bruxellesu,« je bil Rudetov odgovor.

»Bravo, bravo,« je pritrdil kolonel, »iz katere vasi pa ste, meni so oni kraji znani že iz treh let, v vojski sem bil tam.«

Tedaj je Rudetu zastala sapa, slišal sem še nekaj godrnjanja in pregovarjanja med obema, a slednjič je Rude priznal, da je Srb.

Prišla je vrsta name. Ko me je vse po vrsti izprašal in sem mu tudi jaz natvezil, da sem Srb, je naenkrat vzkipele in mi napravil sledečo pridigo: »Torej vi, Srbi, ki smo vas potegnili iz luže mi zavezniki, vi si upate prihajati v Italijo — obenem pa pripravljate novo vojsko z Italijo. Vas bodo že zaprli in obesili.«

Rekel sem mu, da mene vojska nič ne briga, da me je poslala moja vlada, da sem sploh čisto nenavaren človek in imam dobre namene s svojim potovanjem.

Rekel sem mu, da je meni in mojima tovarišema veliko na tem, da nas Angleži protežirajo pred Italijani zaradi ne baš prijaznega razmerja med Jugoslavijo in Italijo.

Selma Lagerlöf, slavna švedska pisateljica, bo praznovala 20. t. m. svoj 70. rojstni dan. Po poklicu je bila učiteljica. Kot prva ženska je prejela Nobelovo nagrado za literaturo. Sedaj živi v svojem rojstnem dvorcu Marbacka.

»Kaj mene briga to razmerje,« je zavpil name, »mene je tu postavil italijanski general, le njemu sem pokoren in odgovoren.«

Tako se je končal najin razgovor, in kolonel je šel prodajati svojo sitnost naprej.

Približa se mi poljski Jud (tudi take ljudi so imeli Angleži v ekspediciji) in mi reče: »Machen sie sich nichts daraus, das ist ein beschränktes Vieh, man sieht's ihm ja an.«

Vendar mi judove besede niso mogle seči do srca. Kajti za pečenko, kruh in sir, kar so bili med tem prinesli na mizo, nisem imel več teka, tako živo so mi stale kolonelove vislice pred očmi.

Doktor Gobovič je bil dobil enako lekcijo kot jaz, a njegovemu apetitu to ni škodilo. Tam nekje v kotu je sedel, kakor da oni tak zločinec kot jaz. A jezil se je, da ne vidi niti v svojo skledo, ker je bil izgubil ščipalnik na potu.

(Dalje.)

Možje francoske vladne krize: Prva skupina (od zgoraj navzdol): Poincaré, Loucheur, Marin; druga skupina: Tardieu, Briand; tretja skupina: Herriot, Daladier, Sarraut; četrta skupina: Margaine, Nogaro, Caillaux.

»Mordenaer!«

Dne 10. novem. 1918 je nizozemska vlada razglasila: »Nemški državljani Viljem Hohenzollernski, je danes zjutraj ob 5 uri pri Eysdenu stopil na naša tla. Ker ni nosil nobenega orožja, se ne internira.« Viljem se je sprehajal na stezi pred malo podeželsko postajo in čakal nadaljnjih odločb. Teh pa dolgo ni hotelo biti, ker se je holandska vlada sporazumevala z Londonom. Še-le proti večeru je prišlo poročilo, da sme biti Viljem Hohenzollernski gost grofa Beningka na gradu Amerongenu v Doornu.

Ze proti poldnevu se je pripeljal iz Belgije na postajo Viljemov dvorni vlak; iz okna so gledali častniki, vsi brez orožja — tako pripo-

Starejši častnik, silen dolgin, mu sledi. Oba imata rdeči ovratnik visoko zavihan ter korakata po stezi na cesto. Cesar se lahko opira na palico. Z grofom Beningkom se pozdravijo molče.

Ob železniškem prelazu stoji skupina mož; kmetje in delavci. Voda jim teče s klobukov kakor iz žleba, roke stiskajo v žepih. Cesar mora tesno mimo njih, mimoidoč dvigne roko v pozdrav. Tedaj presekajo tišino žvižgi in kriki: »Mordenaer! Mordenaer!«

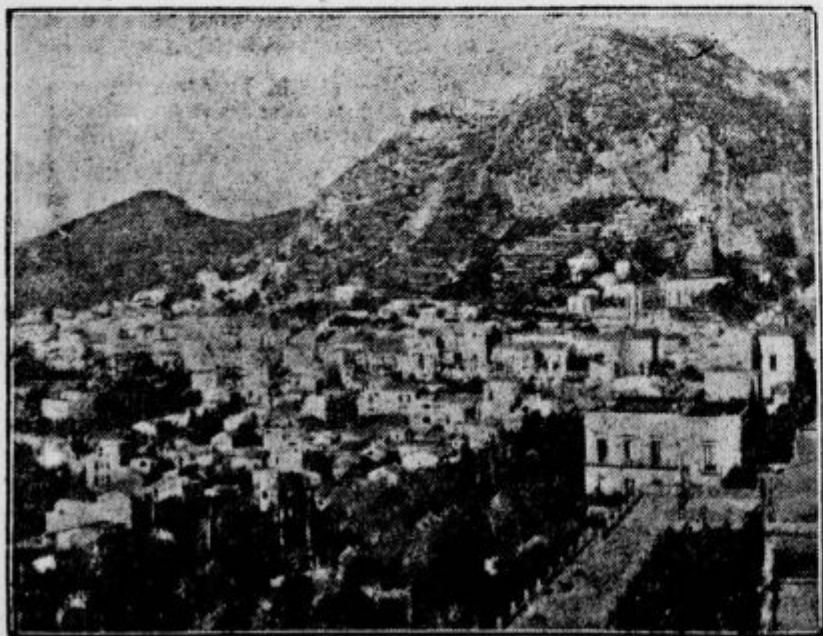
Cesarju upade roka; hitro gre proti vozu in se globoko pogrezne v svoj sedež.

Etna

O sicilijanskem ognjeniku Etni govore že grške narodne pravljice. Že v davniini je ognjenik zasul mesta Naxos, Hybla i. dr. Vsega je znanih v zgodovinskem času zadnjih 2500 let približno 100 izbruhov. Vendar Etna nikoli ni zahtevala tako ogromnih človeških žrtev kakar razni drugi ognjeniki, ker ne razvija strupenih plinov in deluje polagoma, tako da ima prebivalstvo čas za beg. Vsekakor je ob izbruhu l. 1169. našlo smrt 15.000 ljudi, l. 1669. 20.000 in l. 1693 celo 60.000 ljudi; toda to niso bile žrtve strupenih plinov ali lave, marveč potresa, ki je spremljal delovanje ognjenika. Leta 1669 je bljuval ognjenik od 8. marca do srede julija in 26. marca se je ob strahovitem potresu sesedel vase celi vrh gore. Nad vso bližnjo in daljnjo okolico so se zgrnili silni oblaki prahu in pepela. 18 krajev je zajela lava in jih zbrisala s površja zemlje. Zareča lava je tekla tedaj daleč ven v morje, ki je strahovito vrelo in šumelo, a iznad njeja se je visoko dvigala para. Ta lava tvori sedaj kilometer dolgo predgorje. Množina lave, ki je tedaj privrela iz ognjenika, cenijo na 1000 milijonov kubičnih metrov. Obupani prebivalci Catanije so skušali še v zadnjem trenutku rešiti svoje mesto pred lavo. Oblekli so se v mokre kožuhe in šli s krampi in drugim ostrim orodjem razkopavati zgornjo, otrdlo skorjo lave, da bi se tako dal tekočemu jedru dušek in bi se obrnil drugam. Dejansko je stopljeno kamenje s tako silo bušilo na dan, da so se ljudje komaj rešili. Lava se je sedaj obrnila proti kraju Paterno, čegar prebivalci so nato prisilili prebivalce Catanije, da so opustili nadaljnjo uravnavanje lave.

Pisma je odpiral dunajski poštni službenec 24 letni Karel Pfundstein. Pobiral je iz njih srečke, ki so zadele in si dal dobitke izplačati. Na ta način je dobil 3200 šilingov. Ker so se pa pri bankah začeli oglašati pravi lastniki srečk, ker niso prejeli dobitkov, so se začele poizvedbe, ki so prišle Pfundsteinu takoj na sled. Pfundsteina so zaprli.

28 deklic utonilo. V Kairu se je odpeljal 28 deklic s čolnom trgat cvetlice. Čoln se je med vožnjo prevrnil in v vodo je padlo vseh 28 deklet. Neki uradnik z bližnje Marconijeve postaje je skočil v vodo in rešil devet deklet, toda vsled napora ga je zadela kap in je umrl.

Taormina, eno najlepših sicilijanskih mest, ki mu že tudi grozi poguba po lavi.

Severovzhodna Sicilija s kraji, ki jih je zalila ali pa jih ogroža lava iz ognjenika Etna.

Fiumefreddo, ki ga je pravkar dosegla kadeča se lava.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 13. nov.: 12.30 Reproducira glasba in borzna poročila; 17 Laha glasba (orkester »Slog«); 19 Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik; 19.30 Ptičja gnezda in valitev, predava prof. Pengov; 20 Drama »Zena — vrag« od K. Schoenherrja, igra se v studiu; 21 Citraški večer ge. Košmerljive; 22 Poročila.

Sreda, 14. nov.: 12.30 Reproducira glasba in borzna poročila; 18 Pravljice, pripoveduje pisatelj Milčinski; 19 Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec; 19.30 Od Djevdapa do Makedonskih jezer, predava dr. V. Bohinjc; 20 Večer arij, goje g. L. Kovač, član kr opere v Ljubljani; Bizet: Carmen, Gounod: Faust, Smetana: Prodana nevesta, Leoncavallo: Serenada, Wagner: Mojstri pevel Norimberski, Puccini: Bohe; 21 Academic Danzing-band; 22 Poročila.

Drugi programi

Zagreb: 17.30 Laha glasba, 20.30 Prenos orkestralnega koncerta iz Prage: Novak: Serenada f-dur za mali orkester — Dvořák: Pesem in balada iz opere »Poročna srajca« — Suk: Fantazija g-mol za violino in orkester — Smetana: »Hakon Jarik, simf. pesem za veliki orkester. — Praga: 16.30 Opoldanski koncert; 20 klavirski koncert; 20.30 Orkestralni koncert, oddajajo tudi mnoge druge postaje. — Stuttgart: 18.15 Predavanje o gibanju

Rabite

Tungsram
barium-elektronke

zvezd; 20 koncert v proslavo Fr. Schuberta: Ofortij — Velika maša v es-dur za solo kvartet, zbor orkester in orgle. — Katowice: 18 Prenos koncerta iz Varšave; 20.30 Prenos koncerta iz Prage. — Brno: 19 Orkestralni koncert; 20.30 Iz Prage. — Rim: 20.45 prenos iz opere »Priatelj Fritz«, (Mascagni). — Berlin: 16.30 Zabavna glasba; 20.30 Prenos iz Prage. — Dunaj: 11 in 16 Koncert zabavne glasbe; 20.05 Solospevi; 20.30 Iz Prage, nato operetna glasba. — München: 17.30 Orkestralni koncert; 19.50 Koncert vojaške godbe; 21.15 Koncert. — Milan: 20.50 Koncert pestre glasbe. — Budapest: 12.20 Opoldanski koncert; 17.10 Zabavna orkestralna glasba; 20.30 Solospevi; 21.10 Klavirski kvarteti; 22.35 Ciganska kapela.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20

Torek, 13. novembra: NOBLOVA NAGRADA.

Red B.

Sreda, 14. novembra: FANY, TETE, STRICI ITD.

Red C.

Četrtek, 15. novembra: Zaprti.

Opera:

Začetek ob pol 20

Torek, 13. novembra: OEDIPUS REX, IZ KOMICNE OPERE. Red A.

Sreda, 14. novembra: Zaprti.

Četrtek, 15. novembra: TOSCA. Izven.

Mariborsko gledališče

Torek, 13. nov. ob 20: ROBERT IN MARIJANA.

Ab. C. Kuponi. Zadržite.

Sreda, 14. nov. ob 20: GEJSA. Gostovanje v Celju.

Četrtek, 15. nov. ob 20: KONJEDERKA. Gostovanje Hanni Nise.

Petek, 16. novembra ob 20: DIVJI AVTOMOBILIST. Gostovanje Hanni Nise.

Ljubljanski ljudski oder

Nedelja, 18. nov. ob pol 8 zvečer: »PODOBAR«, ljudska igra s petjem, godbo in plesom v 5 dejanjih.

Prireditve in društvene vesti

Občni zbor Leonove družbe se vrši v četrtek 15. nov. ob 4 pop. v posvetovalnici KTD v Jugoslovanski tiskarni. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva, 2. Poročilo revizorjev, 3. Izpolnitev odpora s sedmimi novimi odborniki, 4. Eventualija. — Predsednik.

Slovenska Matica bo imela letošnji redni občni zbor v torek, dne 27. t. m. ob 20 zvečer v društveni posvetovalnici z dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika o lanskem obnem zboru, 2. Poročilo odbora, 3. Izprememba čl. 4, alineja 3 in 4, ter čl. 15, alineja 2 društvenih pravil: višina pokroviteljske in ustanovne ter veljavnost odborovih sklepov, 4. Slučajnosti. Društveniki bodo dobili še posebna vabila. — Odbor.

Štlena. Preteklo nedeljo je g. opat p. Avguštin blagoslovil novo motorno brizgalno, ki je stala 57.000 Din. Med župljani so v ta namen zbrali 35.000 Din, drugo je še na dolgu. Samostan je zgradil gasilsko shrambo, oblastni odbor pa je po posl. Erjavcu daroval 1000 Din.

Skiopsteno predavanje v Remšniku dne 25. t. m. ima bogosl. prof. iz Maribora dr. Jehart. Predavanje ima naslov: Iz Nazareta v Betlehem po potu sv. Družine.

Naše dijaštvo

Daničarji! V sredo dne 14. t. m. ob 20 se vrši drugi skupni sestanek vseh Daničarjev, na katerem govori univ. prof. dr. Gregor Rožman o temi: »Nekaj osnovnih zakonov kat. religioznosti.« Za člane udeležba strogo obvezna. — Člani brat-skih družbe vabljeni.

Danica v Zagrebu. Na rednem obnem zboru dne 10. nov. je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Kožuh Ludvik, cand. med.; podpredsednik Podpečan Ivan, cand. med.; tajnik: Karlin Franc, stud. vet.; blaginjak Logar Ivan, cand. med.; knjižničar Bergant Joško, cand. vet.; gospodar Jakelj Gregor, stud. vet.; revizorja Magajna Bogomir, abs. med., Jernejec Peter, cand. forest.

Orel

Akademija Akademikega Orla. Dne 17. novembra ob osmih zvečer priredi odsek Akademikega Orla svojo III. letno akademijo z izbranim, sodobnim programom. Ze lanska akademija Akademikega Orla je bila veselo oznanilo vsem ljudem, ki radi vidijo zdrav odsev naše mladine, ki se v svoji mladostni zanešenosti tako rada postavi na stališče absolutnega kritika vsega našega javnega in privatnega življenja. Letošnja akademija Akademikega Orla hoče biti za vsakogar, ki jo poseti, vesel večer ob delu naših fantov. Zato pri-dite in pogledite!

Tovarna išče

specerijskega zastopnika

za Štajersko proti dobri proviziji. — Naslov v upravi pod šte. 11.126.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službodobne

Kuharico

perfektno, iščem za takoj. Plača 500 Din. — Dr. Sava Nedeljković, mestni fizik, Zemun.

Društvo trg. potnikov

in zastopnikov za Slovenijo, Ljubljana, Gospevetska cesta 2, ima sledeča mesta prazna: potnik alkoholne stroke za potovanje po Gorenjskem, zastopnik za prodajo glavnikov, obiskovati samo engrosiste, zastopnik za prodajo francoskega žganja (vinovica) za Slovenijo, zastopnik za volnene izdelke za Ljubljano. — Pisarna posluje samo za člane.

Učenko

v trgovino mešan. blaga in galanterije, krepko in zdravo z zadostno šol. izobrazbo, dobro v računanju in lepega vedenja, sprejme takoj trgov. firma J. Kušan, Kranj.

Učenko

ne. pod 15 let, katera je dovršila 4 razrede mešč. šole, se sprejme takoj v modno in manufakturno trgovino. — Oskrba pri starših. Več pri F. & I. Gorčar, Sv. Petra c. 29.

Veščega rezkalca

pet (Schnittfräser) in oblikovalca (Absatzglaser) — išče tovarna čevljev v Zagrebu, poštni predal 286.

Službe iščejo

Kontoristinja

z večletno prakso v veliki eksportni trgovini, vešča vseh pisarniških del, išče primernege mesta, najraje kot pomočnica h knjigovodstvu. Nastopi lahko 1. decembra. Cenj. ponudbe na upravo lista pod: »Vest-na« št. 11.053.

Iščem dela:

kuha — likanje. Florijan-ska ulica 19, levo.

Kolarski pomočnik

Ferdin Koblar, 19 letni, Martin vrh 2, p. železniki, išče službe. Nastopi lahko takoj. Izvežban je v vseh delih.

Stalno službo

išče v dobro kmečko hišo mladenič z dobrimi večletnimi spricvali, 22 let, vaje konj in vsega kmečkega dela. Naslov v upravi »Slov.« št. 11.104.

Stanovanja

Čisto sobico

oddam solidni gospodični. — Naslov v upravi Slovenca pod št. 11.107.

Stanovanje

od 4 do 5 sob, z vsemi pritliklinami, po možnosti z uporabo vrta, v centru mesta, iščem za takoj. Takojšnje ponudbe na upravo lista pod št. 11.134.

Zasluzek

Samozastopstvo

za Slovenijo se odda. Največja možnost zaslužka. Presenetljiva iznajdba. Vsakdo je kupec. — Vprašati v torek in sredo med 11. in 13. uro v hotelu »Slon«, soba 51.

Pouk

Ljudskošolska učiteljica

ki poučuje tudi francoščino in glasovir, se išče za zasebni pouk osemletne deklice. Naslov na upravo Maribor.

Vnajem

Kovačnico

novi, ob glavni cesti, z nekaj inventarja, oddam takoj v najem, Družinsko stanovanje in vrt na razpolago. — Ivan Hlupar, Semič na Dol.

Posrestva

Stanovajska hiša

dvonadstrop., sredi mesta, ugodno napredaj. — Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. 10.983.

Gostilno

v Mariboru ali v okolici kupim ali vzamem v najem. — Naslov v upravi Slovenca v Mariboru pod »Plačljivo takoj«.

Hišo z vrtom

prodam. Cena po dogovoru. — Franc Babnik, Dvor 14, št. Vid nan Lj.

Kupimo

Aparat za varenje

kovin, kupim. Izdel. kotlov, Jos. Otorepec, Za Gradom št. 9, Ljubljana.

Božična drevesca

kupujem na vagone. — Kdor jih ima, naj javi ceno. Jovan Bodor, vrtnar, Ada.

Prav na Vas

smo mislili, ko smo otvorili podružnico za naročnino, inserate in male oglase v našem dnevniku sredi mesta. Oglasite se v paviljonu poleg Uniona na Miklošičevi cesti. Telefon 30-30.

Prodamo

Poceni napredaj:

sesalni plinski motor, 14 KS (Sauggasmotor), polno-jarmenik (Vollgatter), 65 cm širok, različni stroji za obdelovanje lesa, leseni vijaki, 1/8" matice, in še drugi predmeti. Ivan Sirak, Maribor, Pobreška cesta 15.

Ca. 10 hl vina

cena 4 Din za liter, se prod. — Vpraša se na Poštni predal 246, Ljublj.

Repe

2 vagona, prodam, Cena po dogovoru. Naslov v upravi pod šte. 11.054.

Krojači in šivilje

Kroje (šnite) po najnovejši modi razpošilja za dame in gospode Knafeč Alojzij, strok. učitelj v Ljubljani, Križevniška 2.

Jabolka

trešana, cirka 8000 kg, ugodno napredaj. — Ponudbe pod »Štajerska jabolka 8000« upravi Slov.

Vrtnice

gozdne divjake, lepe in zdrave ter dobro vkoreninjene, večja množina, napredaj. Cena po dogovoru. — Jakob Torkar, Višelnica 9, p. Gorje pri Bledu.

Jabolka

»kanade«, nekaj zabojev, ca. 50 kg, ima oddati: Fran Pogačnik, Dunajska cesta št. 36.

Otroški voziček

v dobrem stanju, poceni napredaj. Naslov v upravi št. 11.132.

Obri

Koks

suh, 80 Din (100 kg) vedno na zalogi. — Mestna plinarna.

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah. CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Otomane

v različnih vzorcih, po 550, 600 in 680 Din. otomanska pregrinjala, modroce itd kupite najbolje. — Rudolf SEVER tapetništvo, Marijin trg 2

Mlinarji!

112, prosa, ajdo in ječmen kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA vetligerovina žita in moka

PERJE

vsako množino čiščeno, neizčiščeno, nečehano, kokošje, purje, račje in gosje prodaja tvrdka E. Vajda Čakovec, Medimurje

Najboljši liker za želoдец je zdravnik želoдец

ki krepi in zdravi želoдец

kupim. — Ponudbe (za fižol tudi vzorec) na Praznik, Zagreb, Kanal.

Najboljši švicarski

pletil. stroj »Dubied« samo pri Jos. Petelinc, Ljubljana (poleg Prešernovega spomenika) ob vodi.

Razno

Bukovih DRV

krompirja, fižola vsako množino, ter več vagonov

božičnih drevesc

kupim. — Ponudbe (za fižol tudi vzorec) na Praznik, Zagreb, Kanal.

PUH — PERJE R. MIKLAUČ LJUBLJANA

Zastopstvo

prvovrstne marke avtomobilskih in strojnih olj se odda za vse večje kraje Slovenije. Protokolirani trgovci na prometnem kraju naj pošljejo svoje ponudbe pod »Zastupnik« na Publicitas, Zagreb, Gunduličeva 11.

Mag. št. 39.002/28. — Ref. XIII.

11.114

Razglas

Na podstavi člena 19. pravnika za umetne vžigalnike in kresilnike, ki je objavljen v »Uradnem listu« št. 96 z dne 11. oktobra 1928, se vse

imetnike in prodajalce vžigalnikov in kremenov

poziva, da le-te v svrhu naknadnega žigosanja najkasneje do konca novembra 1928 pri tukajšnjem magistratu prijavijo.

Prijave se sprejemajo pri mestnem magistratu (srednje poslopje), Mestni magistrat št. 1, pritličje, levo, v sobi nekdanje policijske stražnice od 12. do 30. novembra vsak dan od 8 zjutraj do 14 popoldne, izveniši nedelje in praznike.

Imetniki vžigalnikov, kresilnikov in kremenov se opozarjajo, da jih v navedenem času prijavijo, ker bo po izvršenem žigosanju vsak imetnik nežigosanega vžigalnika, kresila ali kremenov v smislu člena 16. pravilnika kot tihotapec strogo kaznovan. — Dan žigosanja se objavi pozneje.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 7. novembra 1928.

Moderen! Trpežen! Krasen!

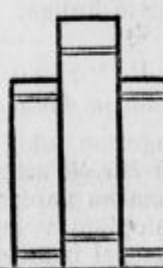
The Rex Co.

Ljubljana
Gradišče 10 - Telefon 2268
Prospekti zastoj!

Večje podjetje

v Ljubljani išče prvovrstnega knjigovodjo (knjigovodkinjo) samostojnega bilancista. — Ponudbe s kurikulum vitae in navedbo zahtevkov naj se pošljejo do 20. novembra na upravo »Slovenca« pod: »Stalno«.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 4. decembra t. l. ob 11 dopoldne prvo pismo ofertalno licitacijo za zgradbo:

10 obiteljske delavske stanovanjske hiše

Pogoji in načrti so na vpogled pri podpisani vsak delavnik med uradnimi urami. — Ponudbe je kolkovati s 100 Din Kavcijo, in sicer 5% za domače, a 10% za tuje ponudnike, je položiti na dan licitacije pri blagajni podpisane do 10 dop.

pisar. Direkcije drž. rudnika Velenje, br. 8445/V.

Domače halje:

flanela Din 185.—, 240.—

pralni baržuni enobarv. D 270.—

" " vzorčasti D 350.—

Pyjame:

flanela vzorčasta Din 185.—

Oglejte si zalogo!**A. Šinkovec nasl. K. Soss**

Ljubljana, Mestni trg štev. 18—19.

NAZNANILO!**Puškarna Kaiser**se je preselila na Kongresni trg št. 9
v poslopje Kino Matica (desni lokal)

Potrni neizmerne žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem bridko vest, da je Vsemogočni poklical k Sebi našega srčnoljubljenega, nadvse dobrega soproga, očeta, brata in strica, gospoda

Ivana Kreka

orožniškega vpokojenca in mesarja

ki nas je danes po kratki in mukepolni bolezni, previden s tolažili svete vere, v 54. letu starosti zapustil za vedno.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v torek dne 13. novembra ob 4 popoldne iz hiše žalosti št. 29 na pokopališče v Stari Loki.

Škofja Loka, dne 11. novembra 1928.

KRISTINA KREK roj. FAGANEL, soproga. IVAN in LADKO.
sinova. LENČKA in MILKA, hčeri.

Opremljen sedaj s prestavo na 4 brzine, zavorami na vsa 4 kolesa in 2 posebnimi, neodvisnimi na zadnja kolesa

*Odlični tovorni voz more obra-
tovati na najslabših cestah
in na najstrmejših klancih*

Prevoznitvo zahteva dostikrat promet na slabih cestah in brezpotnem terenu. Posedstva, stavbišča, opekarne, kamnolomi itd. imajo čestokrat dohode, do katerih je dovoz z motornimi vozili skoro nemogoč.

Premagati težave v takih situacijah in voziti uspešno na najstrmejših klancih more Chevroletov tovorni voz 1½ tonske nosilnosti, ki je opremljen z novo posebno nizko prestavo. Ta voz, četudi natovorjen s tovorom 2000 kg, omogoča brezhibno in udobno vožnjo na najslabših

cestah in na klancih 30%. Ta nizka prestava je veljavna zlasti pri startanju na zmečanih kolovozih, polzkih cestah ter na strmih klancih. Naravno, da imajo vozači posebno zaupanje v to prestavo, ko vedo, da ta nova naprava zagamči učinkovitost motorja v najtežjih situacijah.

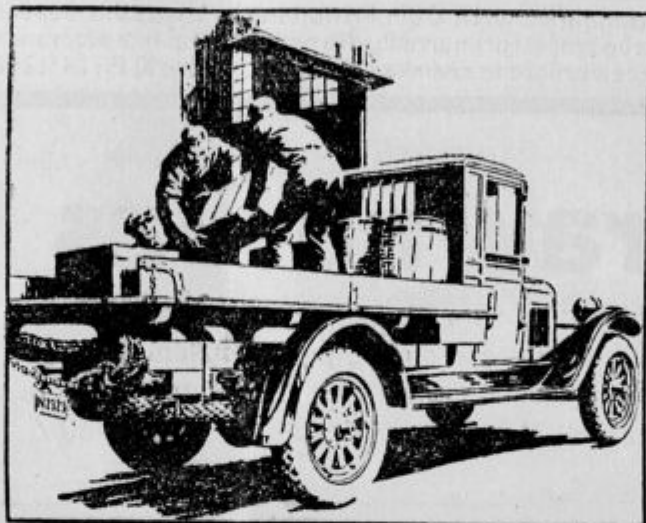
*Zboljšane in povečane zavore dopustijo naglo za-
viranje voza.*

Sedaj morete s pomočjo močnih zavor na vsa štiri kolesa in dveh posebnih neodvisnih na zadnja kolesa (s čemur so opremljeni razun težkih tovornih vozov tudi lahki tovorni in kupčijski vozovi) lažje upravljati vozilo na najstrmejših klancih in ga hitreje ustaviti v slučaju potrebe, tako da je voz popolnoma siguran tudi pri veliki brzini.

Chevroletov tovorni voz je omogočil tisočerm trgovcem, podjetnikom in drugim povečanje obrata, s tem, da morejo prevažati dnevno večjo količino tovara in da imajo priliko sklepati kupčije daleč preko mej dosedanjega delokroga. Chevroletov tovorni voz 1½ tonske nosilnosti je, kar potrjujejo tisoči lastnikov, koristna investicija za vsak obrat, ki zahteva ekonomičen in brz prevoz. Potrebuje le redko popravljen in ne trpi tudi ne tedaj, ko prevažate poln tovor na najslabših cestah.

Vrhu tega je tudi najcenejši tovorni voz, ki ima prestavo na 4 brzine in 6 zavor. Chevroletovi vozovi so takoj dobavni.

Zastopniki po celi Jugoslaviji.

**Chevrolet tovorni
vozovi**

PROIZVOD
GENERAL MOTORS

Glavno zastopstvo in zaloga rezervnih delov

V. & M. Barešič & Co.

Zagreb

Ljubljana

Marije Kraljice 34 — Tel. 27-44

Dunajska cesta 12 — Tel. 2292

Sir Arthur Conan Doyle:

Izgubljeni svet

(The lost world.)

Roman.

Uvodna izjava.

Mr. Edward Dunn Malone, poročevalec »Daily Gazette«, mora pripomniti, da je prof. George Edward Challenger brez vsakega pridržka umaknil svojo prepoved objave kakor tudi tožbo radi razžaljenja časti. Gospod profesor je priznal, da ga avtor s svojo kritiko in tolmačenjem nikakor ni hotel razžaliti: zato je izjavil, da nikakor ne bo nasprotoval tisku oz. prodaji te knjige.

Prvo poglavje.

Povsod nam je dana prilika za junaštvo.

Mister Hungerton, njen oče, je bil brez dvoma najmanj obziren človek na svetu, prava našopirjena, razkušana, nemarna papiga, jako dobrodušen sicer, a popolnoma zatopljen v lastno malenkostno osebo. Če bi se sploh mogel izneveriti moji Gladys, bi se to lahko zgodilo edino radi pomislekov o bodočem tastu. Na tihem je iskreno mislil (o tem sem prepričan), da se oglašam trikrat na teden pod njihovimi starimi kostanji samo zato, da uživam njegovo prijetno družbo, predvsem pa, da poslušam njegove nazore o bimetalizmu (bil je namreč pravi strokovnjak v tem vprašanju).

Tudi ta večer sem že več kakor eno uro poslušal njegovo enolično čebljanje o tem, da ima srebro samo pogojno priznano vrednost, da slab denar vedno bolj izpodriva boljšega in da pada kupna moč indijske rupije, da morajo imeti borzni tečajji svojo stvarno podlago.

»Pomislite samo,« je zaklical slednjič razvnet, »če bi bilo treba v istem času takoj poplačati vse dolgove na svetu! Kaj bi se potem zgodilo pri sedanjih razmerah?«

Odgovoril sem mu seveda, da bi jaz v tem slučaju prišel na kant. Planil je nato s svojega stola in mi očital vedno lahkomišelnost, ki mu je onemogočala v moji navzočnosti razpravljati o kateremkoli resnem vprašanju. Nato je ves besen odstopal iz sobe in za-

loputnil vrata, da se preobleče za neko prostozidarsko sejo.

Tako sva jaz in Gladys naposled ostala sama in napočil je trenutek, ki je moral odločiti mojo usodo! Ves ta večer sem se počutil kakor vojak, ki pričakuje povelja, naj odrine na mrtvo stražo: zdaj upa na zmago, zdaj se zopet boji poraza.

Sedela je nekoliko stran od mene in rdeči zastori v ozadju so razločno poudarjali njen ponosni in nežno oblikovani obraz. Kako lepa je bila in kako nedosegljiva zame! Dozdaj sva si bila dobra, prav dobra prijateljca, a nikoli se mi ni posrečilo, priti preko onega tovariškega razmerja, ki bi lahko obstajalo tudi med menoj in katerikoli drugim sotrdunikom pri »Daily Gazette«: bilo je jako iskreno, zelo ljubeznivo in popolnoma nedolžno. Sem takega značaja, da se nikoli ne morem ogreti za ženske, ki so napram meni predomače in samozavestne. Sličen nastop je slab poklon za moškega. Za pravo razmerje med obema spoloma sta od kraja značilni plačlost in nezaupnost, preostanek iz starih krutih časov, ko je ljubezen korakala še sporedno z nasilnostjo. Pravi izraz zaljubljenosti nudijo povešena glava, stran obrnjene oči, zamolkel glas in drhteče roke, ne pa odkrit pogled in pogumen odgovor. Toliko sem se naučil celo tekom svojega kratkega življenja, če ni živel v meni od pradedov podedovan spomin, ki ga imenujemo samo nagon.

Gladys je imela vse pristne ženske lastnosti. Marsikdo jo je sicer smatral za brezsrčno in hladno, a ta sodba je bila vsekakor iz trte zvita. Njena nežna bronasta, skoro orientalsko pobarvana polt, vranji lasje, velike krotke oči, polna, a dovršeno oblikovana usta, — vse to je dalo sklepati na ognjevit značaj. Žalibog sem moral priznati, da še vedno nisem odkril skrivnosti, ki bi lahko raznetila ta plamen. Zato sem sklenil, da moram — pa naj pride, kar hoče — končati nejasnost in še nocoj razčistiti to svojo zadevo. Naj me le zavrne, — sem mislil, — rajši odnesem košek, kakor pa da ostanem samo nekaj pobratim.

Tako daleč sem bil dospel v svojih mislih in sem baš hotel prekiniti mučni, dolgi molk, ko so me pogledale stroge, črne oči, in je Gladys z očitajočim smehljajem zmajala s ponosno glavo.

»Slutim, Ned, da me hočete menda zasnubiti. Ne bi rada videla, da to storite, zakaj zdaj je vse mnogo lepše.«

Primaknil sem svoj stol nekoliko bliže.

»Tako... Odkod pa morete vedeti, da sem vas hotel zasnubiti?« sem vprašal ves zavzet.

»Mar žene ne poznamo vedno vsega? Vendar ne mislite, da katera koli žena na svetu ne opazi, če se kdo zanima za njo? Ah, Ned, kako prijetno in lepo je bilo najino prijateljstvo! Kako škoda bi ga bilo uničiti! Ali ne občutite, da je to nebeško lepo, če smeta mlad mož in mlada dekle tako odkritosrčno govoriti drug z drugim kakor midva?«

»Kako bi rekel, Gladys... Lahko bi odkrito govoril tudi, na primer, s postajenačelnikom.« Sploh ne vem, kako se je zapletel ta uradnik v najih razgovor; vsekakor pa je prišel vmes, in temu sva se morala nasmehniti. — »A tega mi je vendar premalo. Rad bi vas objel, si pritisnil na srce vašo glavo in, Gladys, rad bi...«

Tu pa je planila na noge, zakaj postalo ji je jasno, da namerava dejanski uresničiti svoje nadaljnje želje.

»Vse ste pokvarili, o Ned,« mi je rekla, »vse je tako lepo in naravno, dokler ni prekoračena neka meja. Kako mi je žal! Zakaj se ne morete bolj obvladati?«

»Saj nisem tega samo jaz kriv,« sem se opravičeval, »to je vendar narava, ljubezen je to.«

»Dobro. Stvar je najbrž čisto drugačna, če se imata oba rada. — Jaz pa še nikoli nisem bila zaljubljena.«

»Saj to morate vendar tudi vi občutiti... Vi z vašo lepoto in vašo dušo! O, Gladys, saj ste ustvarjeni za ljubezen! Tudi vi morate ljubiti!«

»Počakati bo pač treba, dokler ne pride ljubezen sama od sebe.«

»Zakaj pa me ne bi radi imeli, Gladys? Ali je tega moja zunanost kriva ali kaj?«

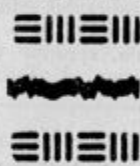
Njen obraz se je malo omilil. Iztegnila je roko — zdaj je bila videti prijazna in prizanesljiva — ter mi upognila glavo za spoznanje nazaj. Zamišljeno se smehljaje je potem pričela ogledovati moj navzgor obrnjeni obraz.

»Ne, za to pač ne gre,« je rekla naposled, »nimate tako odurnega obraza in zato vam lahko povem, da ni to pravi vzrok. Leži pač mnogo globlje.«

»Ali je v mojem značaju?«

Resno mi je prikimala.

»Kaj pa naj potem storim, da se poboljšam in vam ugajam? Sedite vendar, pa mi o tem kaj povejte. Ne, prosim lepo, usedite se!«

Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 24. zvezek: A. Marby, IANKA, Lužičko-srbska povest. Din 22. vez. Din 30. — 25. zvezek: Haggard, HČI CESARJA MONTEZUMA. Din 22. vez. Din 42. — 26. zvezek: Lorentini, STORŽEK IN NIEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE. Din 14. vez. Din 22. — 27. zvezek: Pregelj, OTROCI SOLNCA. Din 24. vez. Din 32. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. Din 28.